

„...bár a kereszt és a csillag ellentétei egymásnak, mégis – úgy, ahogyan II. János Pál pápa is tette – van módunk testvérnek szólítani egymást.” <i>Terézvárosi istentisztelettel zárult az ökumenikus imahét</i> ► 4. oldal	„...a fiatalok – ha a transzcendens világ már megérintette őket – nem egymás felekezetét vizsgálják majd, hanem társuk hitét az Örökkévalóban.” <i>Mindennapi ökumené</i> ► 5. oldal	„A gyökereim ma is ide kötnek, és azóta tudom, hogy evangélikusnak lenni azt jelenti: a gyülekezetbe csak belenőni lehet, de kinőni belőle soha.” <i>Meggyőkezezni...?</i> ► 7. oldal	„...mindenkinek megvolt a maga belső lelkivilága. A Himnusz után az egész csapat a »magyarok Istene, segíts!« szavakat mondta együtt.” <i>Utolsó interjú Buzánszky Jenővel</i> ► 8. oldal	<i>Emléktábla-avatás Nyíregyházán</i> ► 3. oldal <i>Cuvée oecumenica</i> ► 4. oldal <i>„Ennek a sulinak lelke van”</i> ► 6. oldal <i>Pályamódosítás középkereséssel</i> ► 7. oldal <i>Református püspökszentelés</i> ► 9. oldal <i>„Elfáradnak az ifjak...”</i> ► 13. oldal
--	---	--	--	--

EÖRI SZABÓ ZSÓLT FELVÉTELE

► Az Ádámok és Évának ünnepe elnevezésű, középfokú iskolák számára kiírt színpadi versenyt idén is nagy érdeklődés kísérte, múlt szombaton kilenc intézmény együttese lépett színpadra a Nemzeti Színházban. A Sztehlo Gábor Evangélikus Gimnázium csapata elnyerte a legjobb szövegkönyvért járó díjat. A pestszentlőrinci gimnazisták a *Tízparancsolatot* vitték színre tánccal, mikrojelenetekkel és természetesen – a versenykiírásnak megfelelően – a diákok által írt forgatókönyvvvel. ► Írásunk a 6. oldalon

Terézvárosi istentisztelettel zárult az ökumenikus imahét

► Keresztény–zsidó imaórát tartottak az egység és a párbeszéd jegyében Budapesten, a terézvárosi Avilai Nagy Szent Teréz-templomban január 25-én, az ökumenikus imahét nyolcadik napján. A Keresztény–Zsidó Társaság és a templom szervezésében zajlott alkalmon – amely már a negyedik ilyen volt – *Gáncs Péter*, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke a *Sóvárgás Isten után* című zsoltárral (63.) fohászzkodott.

A költői imádság alapján a püspök kiemelte, hogy napjainkban is megélhetjük az inkarnáció csodáját. „Nemcsak mi sóvárgunk Isten iránt, hanem Isten is sóvárog az ember iránt, ezért is fontos az ökumenikus találkozás, amikor közösen járunk Jákób kútjához, hogy egymás

hitéből erőt nyerjünk, felfrissüljünk” – fogalmazott Gáncs Péter. Az elnök-püspök beszédében kitért arra is, hogy a közösség megélése egymás elfogadása. „Áldásra, ölelésre, a testvér elfogadásának kifejezésére emelhetjük kezünket” – mondta Gáncs Péter.

„Akkor majd a farkas a báránnyal lakik, a párdúc a gödölyével hever, a borjú, az oroszlán és a hízott marha együtt lesznek, és egy kisfiú terelgeti őket” – idézte az ószövetségi ígét (Ézs 11,6) Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek. Hangsúlyozta: „Ézsaiás ígéje alapján emlékeznünk kell, hogy hetven évvel ezelőtt szabadult fel a budapesti gettó. A bibliai ige azonban más felszabadulásra, a messiási idők beteljesedésére utal.” A „hogyan építhetjük az isteni ajándékot” kérdésére Erdő Péter úgy válaszolt, hogy Isten és ember iránti tisztelettel kell élnünk ahhoz, hogy az isteni képmás felragyoghasson rajtunk.

► Folytatás a 4. oldalon

Zsinati találkozóz lesz Budapesten

► Az Európai Protestáns Egyházak Közössége (GEKE) tagegyházainak második zsinati találkozóját január 30. és február 1. között tartják a fővárosban. A háromnapos konzultáción több mint negyven európai és közel-keleti országból érkező mintegy nyolcvan, többségében világi zsinati tag arra keresi a választ, milyen hatása van a reformációnak protestáns identitásunkra, elsősorban a nem lelkész egyháztagokra vonatkozóan. Ez a szellemiség korábban sokrétűen hozzájárult Európa kulturális és politikai arculatához, és bár hat rá ma is, protestáns identitásunk erősítése egyre fontosabb. ► Folytatás az 5. oldalon

Megkezdődik az építkezés az Üllői úton

Január 26-án az átépítéssel megbízott kivitelező átvette a Magyarországi Evangélikus Egyház budapesti, Üllői út 24. alatti székházában a munkaterületet, s rövidesen megkezdődnek a nagyszabású munkálatok.

Sudár Péter, a Thermo Épgép Kft. projektvezetője elmondta, hogy

egyeztették az óraállásokat, és bejárták az épületet. Először a fűtési rendszert bontják majd, aztán hozzálátanak a kazáncseréhez. Az első látványosabb munka az új ablakok behelyezése lesz – fűzte hozzá.

A kivitelezőnek is gondot jelent a parkolás, egyelőre a környéken

nem találtak szabad beállóhelyet sem maguknak, sem alvállalkozóknak. A székház udvarán már megszűnt az ideiglenes parkolás, amelyre az elmúlt hetekben még lehetősége volt az országos iroda néhány munkatársának.

► EvÉlet-infó

Kiből lesz jó hittanár?

■ SZABÓ LAJOS

Ezek a napok izgalmasak az érettségiző és így a pályaválasztással leginkább foglalkozó fiatalok számára. Rengeteg az eldöntendő kérdés, és persze sok bizonytalanság is társul hozzájuk. Nem könnyű a jövőbeni esélyeket körvonalazni. Merre menjek? Milyen egyetemet, milyen főiskolát válasszak? Hol éri meg majd eltölteni a következő öt-hat évet úgy, hogy értékes diplomához juthassak? Egyáltalán mit szeretnék, mire van igazán tehetségem, netán elhivatásom?

Nem könnyű helyzet. Igazi döntési szituáció. Nemcsak a közvetlenül érintetteknek, hanem a környezetüknek is. Barátoknak, szülőknek és aggodó családtagoknak egyaránt. De még egy élő gyülekezetnek is jut szerep ilyenkor. Főként, ha valaki a közösség tagjai közül egyházi hivatás választásán töpreng.

Persze ugyanígy fontosak a középiskolai tanárok számára is ezek a napok, hiszen sok év munkája vesz itt új irányt, és nem mindegy, mi lesz a hosszú távú eredmény. Sokszor hangoztatjuk: befolyásolni senkit sem szabad. Valahol azonban mégis érezzük, hogy az egyes hivatásokról és pályákról szerzett benyomások, tapasztalatok döntő jelentőségűek.

Nem véletlen, hogy a legtöbben olyan gyülekezetből érkeznek a lelkészi pályára, ahol vonzó és élő lelkészi munka folyik. De hittanárnak is azokból az egyházi középiskolákból jöttek legtöbben az elmúlt években, ahol tehetséges, karizmatikus és meggyőző tudással rendelkező hittanár szolgált. A jó példa ereje „mindent visz” ebben az összefüggésben. Valószínű: ez a leghatásosabb életpályamodell...

Ma rengeteg bizonytalansági tényező és a jövő szempontjából kétséget ébresztő elem jelenik meg a pályaválasztó fiatalok előtt, ezért nehéz rámondani a végleges igent csupán egyetlen szakra. Nagyon sok érv szól amellett, hogy a több lábon állás jelenthet csak biztos érvényesülést az életben.

Az is napi tapasztalat, hogy a végzett diplomások elmennek Európa más országaiba, ahol egészen más munka- és életkörülmények között kezdhetik el a pályájukat. Sok diplomás csak külföldön boldogul, ott látja meg azt a célt, amelyet szeretne elérni majd az életében. Nem könnyű idehaza azon a területen elhelyezkedni, amelyhez leginkább kedve és indíttatása van valakinek. Állandóan változnak a lehetőségek már a felsőoktatás területén is, de a gyakorlatban, a valós életben mindenképpen. A friss és naprakész tudást értékeli a munkaadók.

Evangélikus egyházunkban is nagy szükség van minőségi utánpótlásra. A most pályát választók közül jó lenne minél több fiatalat az Evangélikus Hittudományi Egyetem szeptemberben induló első évfolyamában köszönteni.

A gyülekezeteknek és a megszaporodott egyházi intézményeknek is elemi szükségletük, hogy jól képzett és energikus fiatal lelkészek, hitoktatók lépjenek szolgálatba a következő években. A diakóniára és az egyházzenére nézve is igaz ez. Arról nem is beszélve, hogy a mai életkérdésekkel kapcsolatban meg kell szólalnia egy felkészült fiatal generáció hangjának.

A szószékeken is megszólító erejű és missziói lendületű prédikációknak kell elhangozniuk. Időszérű üzenetnek biztos teológiai alapokon. Fiatal igehirdetőkre van szükség. Az ő személyes meggyőződésüket és Isten ügye melletti elkötelezettségüket hallva nagy erőre és hitre tehet szert a gyülekezet. Nem a megszokott, múlt felőli tájékozódással, hanem az izgalmas jövőbe tekintéssel. Nem az a döntő, hogy az idősebb nemzedék mire vitte, és hová jutott el az életútja során, hanem az, hogy mit tud átadni, és milyen értékeket fogad be a felnövekvő fiatal nemzedék az egyházban. Lesz-e megnyugtató és sokak számára segítő, gyógyító szó a jövő gyülekezeteiben, vagy csak erőtlen nosztalgizás és visszatekingetés hangzik majd.

A valódi megújuláshoz tehetséges és hitben megerősödött fiatalokra lesz szükség a következő években. Engedjük és segítjük őket az indulásban! Ha azt látjuk gyülekezeti közösségünkben vagy a családjukban, hogy valaki erre a pályára termett, merjük biztatni és bátorítani őt. Mondjuk ki bátran a szívből jövő mondatot: „Belelőled biztosan jó lelkész vagy hittanár lenne...” Egy ilyen jelzés akár életre szóló bátorítássá nőhet.

Elhívás, megalapozott tudás, teológiai felkészültség, színvonalas munkavégzés – egyre fokozottabb igény és feltétel ez a lelkészi és hittanári pályán. Komoly és mély tájékozottság, igényes biblikus látásmód, őszinte, empátiás, együtt érző lelkület. Ennek megszerzése és begyakorlása már az egyetemi évek alatt is fontos cél. E nélkül a belső igényesség nélkül nagyon nehézé válnak ezek a kívülről szépnek és nyugodtnak látszó egyházi hivatások.

Az egyházi hivatás és továbbtanulás melletti döntésnek van azonban egy különleges titka, egy speciális sajátossága, amelyről nem szabad megfeledkeznünk: „...mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarat, mind a cselekvést az ő tetszésének megfelelően.” (Fil 2,13) Ha ezt az ígét valaki nagyon közelinek érzi, bátran vállalhatja az indulást.

Az egyházi hivatás záloga ez az ígéret. Dönthetünk, tanulhatunk és felkészülhetünk alaposan, de ezzel a különleges támogatással egész pályafutásunk idején szinkronban kell lennünk. Újra és újra meg kell hallanunk. Istennek van elegendő frissítő és megtartó ereje a „választott” hivatásban.

A szerző az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Köszönjük neked, hogy Jézus Krisztusban végérvényesen kijelentetted nekünk üdvözítő akaratodat, melyben kétség-telenné tetted, hogy egészen, a kereszthalál áldozatát is vállalva értünk, feltétel nélkül szeretsz bennünket. Köszönjük, hogy ennek biztos tudatában vihetjük eléd kéréseinket és könyörgéseinket.

[Lektor:] Add, hogy egész életünk s minden nép élete igaz istentiszteletté legyen. Könyörgünk ezért a viláért, amelyet minden javával és áldásával nekünk teremtetél. Segíts meg azokat a törekvéseket, amelyek természeti környezetünk pusztulását kívánják megakadályozni. Add, hogy a világon egyre több ember ismerje fel, hogy felelősen kell bánni a teremtettség kincseivel, ha tiszta és élhető Földet akarunk továbbadni az utánunk jövőknek! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk minden ember üdvösségéért. Azokért, akik bened hívők; azokért, akik vallásukat elvéteyvedve, mások kárára gyakorolják; azokért, akik a spiritualitás más útjain keresnek téged; azokért, akik eddig még nem hallották meg hívő-kereső szavadat; azokért, akik az emberlét átélt szenvedései miatt téged hibáztatnak, és nem tudnak bízni benned. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Istenünk! Könyörgünk ezért az országért, ahová sorsunk és küldetésünk helyszínét kijelölted. Adj igaz emberségből fakadó felelősségérzetet és szociális érzékenységet azoknak, akik a társadalom viszonyai és egyes emberek sorsa felől döntenek! Adj bölcsességet, tisztességet, igazságot és legfőképp tiszta szívet azoknak, akik nemzetünk felemelkedéséért munkálkodnak! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Kegyelmes Atyánk! Könyörgünk gyülekezetünkért. Add, hogy a te lelket eltető-tápláló igéd mindig hallható legyen e közösségben, és azt is, hogy megváltást és örök életet rejtő üzeneted ne hangozzék hiába! Tedd az ige hallgatóinak értelmét nyitottá, szívért szeretetteljesen figyelmessé és befogadóvá! Segítsd híveidet, hogy ez a gyülekezet igazi lelki otthonává legyen mindazoknak, akik megtalálják és megélik benne a Krisztussal való egységet, a testvéri közösséget, az egymást hordozó szeretetet és a megtartó hitet! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Mindenható Istenünk! Könyörgünk a betegekért, a nincstelenekért s mindazokért, akiknek a lelket a gyász, a magány, az elhagyatottság fájdalom keseríti. Te adj vigasztalást, erősítést, reménységet mindenkinnek, aki roskadozik az élet terhei alatt, vagy aki legyőzhetetlennek gondolt betegséggel küzd. Te küldj hozzájuk vigasztalót, pártfogót, gyógyítót. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, végül könyörgünk eljövendő országod beteljesedéséért, ahol színről színre tapasztalunk meg mindent. Kérünk, hozd el számunkra országotat, ahova mindannyiunkat vársz, hogy nálad legyen örök otthonunk a mi Urunk, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] *Ámen.*

HETVENED VASÁRNAP (SEPTUAGESIMA) – MT 20,1–16

„Én pedig az utolsónak is annyit akarok adni...”

A VASÁRNAP IGÉJE

Ez a példázat mintha csak *Luther* két héttel ezelőtt a *Heidelbergi disputációból* idézett szavait igazolná: „Nem az nevezhető méltán teológusnak, aki Isten láthatatlan dolgait az ő teremtetett műveiben felfogva szemléli.”

Emlékezzünk, hogy a tétel magyarázatában *Luther* az igazságosságot is Isten láthatatlan dolgai közé sorolta. Arra utal ezzel, hogy abból, ahogy itt a földön mennek a dolgok, Isten igazságossága nem ismerhető meg. A földi életet és benne a mi életünk eseményeit szemlélve sokkal inkább arra a következtetésre juthatunk, hogy Isten igazságtalan. Miként erre a következtetésre jutottak a példázatbeli szőlőműködők is. Igazságtalannak tartották, hogy akik alkonyatkor álltak csak munkába, ugyanannyi bért kaptak, mint a reggel óta dolgozók. Nem is vitathatjuk, hogy az emberi értelem mértéke szerint ez valóban súlyos igazságtalanság.

De fogadjuk meg *Luther* tanácsát, és ne értelmünkkel próbáljuk Isten láthatatlan dolgait megítélni, hanem látható dolgaira, Isten „hátára” irányítsuk tekintetünket. Más szóval nézzünk hittel a Krisztus keresztféjére, és azon tájékozódjunk. Akkor hitben meg fogjuk látni Isten emberi logikával nem követhető igazságosságát. Mert Isten nem igazságtalan. Csak éppen nem az emberi logika mentén, hanem az értelmünk számára megközelíthetetlen, egyedül hittel megragadható isteni logikával oszt igazságot. Ezért valahányszor igazságtalansággal vádoljuk Istent, a hitetlenségünkről teszünk tanúságot. Mert a hit soha nem ülteti Istent a vádlottak padjára.

De hogyan is tanúskodik a Krisztus keresztféje Isten igazságosságá-

ról? A választ Jézusnak az „arany-evangéliumként” ismert kijelentése adja meg: *„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy megszületett Fiát adta, hogy aki hisz öbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”* (Jn 3,16) A keresztt a hit számára mindenekelőtt ennek a valóságát nyilatkoztatja ki. A hit számára a keresztt abban mutatja meg Isten igazságosságát, hogy kész volt az egyetlen Igazat odaadni a nem igazakért, kiszolgáltatta őt a bűnösöknek, hogy ártatlan halálával megmentse őket.

Az értelem számára ez merő ostobaság, a vallásos ember erkölcsi érzéke számára pedig botrány. Az ember értelme és erkölcsi érzéke a legnagyobb igazságtalanságnak tartja, hogy Isten az ártatlan fölládozásával menti meg a bűnösöket. Ebben csak a hit tudja Isten szeretetét, jóságát, irántunk való igazságosságát fölismerni és magasztalni.

A példázat képénél maradván az *egyszületett Fiú* jelenti Isten „egy dénárját”. Egyszületett Fiánál többet Isten senkinek sem adhat. Isten azt is látja, hogy egyszületett Fia nélkül minden ember egyformán el van veszve. Mi persze – ha tekintetünket elfordítjuk a keresztről, és az értelmünk ítéletére hagyatkozunk – ezt nem így látjuk. Szerintünk vannak kevésbé elveszettek, és vannak elveszettebbek. Magunkat pedig őszintén csak igen ritkán gondoljuk elveszetteknek. Jó eset-

ben is csak múlt időben beszélünk róla: valamikor elveszettek voltunk, de most már nem vagyunk azok. Isten azonban a valóságot látja: egyszületett Fia nélkül mindannyian elveszettek vagyunk. Tegnap is, ma is, és holnap is. Akár hitre jutottunk már, akár nem. A különbség csak annyi, hogy a hívők – akik bűneik tükrét is látják a kereszten – már tudják ezt, míg a nem hívők nem is sejtik.

Mivel Isten mindannyiunk elveszettségén szánalomra indult, a kereszten mindannyiunkért kifizette az „egy dénárt”, hogy a bűn, a halál és a kárhozat rabságából kiváltson bennünket, és gyermekei szabadságával ajándékozzon meg. Bár valójában mindenki Istennek erre az „egy dénárjára” van csak rászorulva, sajnos vannak, akik úgy gondolják, hogy nekik több jár, mint másoknak. Ezért zúgolódnak, és ezt az „egy dénárt” inkább visszautasítják. Nem gondolják meg, hogy ezáltal mindent visszautasítanak, amire valóban szükségük van. Mert azoknak, akik az Úr szőlőjében kora reggel óta dolgoznak, és a nap hevétől szenvednek, ugyanarra van szükségük, mint az alkonyatkor munkába állóknak: hogy Isten a bűneiket naponként megbocsássa, és kegyelmével gyermekeivé formálja őket, akiknek arca Krisztus képmását tükrözi.

Isten tehát azért igazságos, mert nem az ember teljesítményét méri és díjazza, hanem kegyelemből mindenkinek azt az „egy dénárt” kínálja fel, amelyre valóban szüksége van, amely nélkül örökre elveszett maradna. Ha ezt az „egy dénárt”, mint Isten meg nem érdemelt kegyelmi ajándékát, nem tudjuk hittel elfogadni, akkor valójában Isten jóságán botránkozunk

meg. Akkor rajtunk is ítéletként fog igazolódni a példázatbeli szőlősgazda kérdése: *„Vagy a te szemed azért gonosz, mert én jó vagyok?”*

Talán nem tévedek, ha azt feltételezem, hogy valamennyien többé-kevésbé jó kereszténynek, de mindenestre jó embernek gondoljuk magunkat. De mielőtt önmagunkat elégedetten vállon veregetnénk, nézzünk csak a jézusi példázat tükrébe, és kérdezzük meg: Nem szokott engem bosszantani, ha mással valami jó történik? Még akkor sem zúgolódom, ha olyasvalakivel esik meg, akinél magamat sokkal méltóbbnak gondolom arra a jóra? Tudok-e akkor is szívből együtt örülni vele? Mert ha nem, akkor bizony Isten ma tőlem is megkérdezi: *„Vagy a te szemed azért gonosz, mert én jó vagyok?”*

Isten tehát abban mutatja meg igazságosságát, hogy nem az érdemeinket, hanem a szükségünket nézi. Egyszületett Fiában nem azt adja, amit érdemelünk, hanem amire valóban szükségünk van.

Ennek a hitbeli felismerésnek bennünket is szemléletváltásra kell ösztönöznie. Meg kellene tanulnunk a másik ember érdeme vagy érdemtelensége helyett a szükségét látnunk. Ezt pedig igen könnyen elsa-játíthatjuk, hiszen elég, ha megpróbáljuk beleélni magunkat a másik helyzetébe. És akkor már csak a jézusi arany szabályt kell alkalmaznunk: *„És amint szeretnétek, hogy az emberek veletek bánjanak, ti is úgy bánjatok velük.”* (Lk 6,31) Istennek a szőlősgazda által példázott igazságosságát hitünk által így tükrözhetik a cselekedeteink.

■ VÉGHELYI ANTAL

„Uram Isten, siess minket megsegíteni”

► **Huszár Gál-sorozatunk befejező cikkében mindkét nagy jelentőségű 16. századi énekeskönyvbe belepillantunk, és újra sok – részben elfeledett – értékre bukkanhatunk.**

Címadó fohászunk, az *Uram Isten, siess* (EÉ 8o) – mely eredetileg a napzáró zsolttáros istentisztelet, a kompletórium bevezető könyörgése (adju-tórium vagy invokáció) – *Huszár Gál* graduál-énekeskönyvének élén található (HG 1574, I, 1). Eredeti, gregorián dallamával szerepel a *Gyülekezeti liturgikus könyv* esti közös imádság (vespera/kompletórium) rendjében (GyLK 647, 24o. oldal). Ebből alakult énekeskönyvünk ritmizáltabb dallama (először az 1774-es debreceni énekeskönyvben).

Strofikus versekhez szokott fü-lünknek szokatlan lehet rövide és rímtelensége miatt, ezért nem egyszerű megtalálni a helyét egy vasár-napi istentiszteleten. Tömör, lényeg-re törő szövegét javasoljuk egyéni imádságnak bármely napszakban, bármely élethelyzetben: „Uram Isten, siess / Minket megsegíteni / Minden szükségünkben, / Krisztus Jézusért, / Mi Urunkért / És Megváltónkért!”

A *Mit bízunk a múltó földi dicsőségben* (EÉ 497; az *Örök élet reménysége* fejezetben) két jogan is helyet kap írásunkban. Egyrészt szövege szerepel HG 1574-ben (II, 113); másrészt dallamát az *Irgalmazz, Úristen, immáron énnékem* (EÉ 77) énektől kölcsönzi, mely HG 156o része (V 3; három hete írtunk is róla). Megéremelné, hogy gyakrabban énekeljük!

A szöveg mintája a *Cur mundus militat sub vana gloria* kezdetű, a vi-

CANTATE

lág hiábavalóságáról írt vers, amelyet *Jacopone da Todi* olasz ferences szerzetes költőnek (123o k. – 13o6) tulajdonítanak. Ez a maga idejében egész Európában elterjedt költemény *Bornemisza Péter* énekeskönyvében (1582; tévesen *Janus Pannonius*nak tulajdonítva) – és hosszú kihagyás után az 1744-es kolozsvári gyűjteményben – mind latinul, mind magyarul benne van. A 13. századi eredetű ének hazánkban nyilván humanista indíttatásból jött divatba, tehát valószínűleg iskolákban énekelték, és sokan megtanulták moralizáló tartalma miatt.

HG 1574 tíz versszakos verzióját *Sántha Károly* (184o–1928) sárszentlőrinci evangélikus lelkész – akinek idén van a 175. születési évfordulója – dolgozta át jelentős mértékben az 1911-es *Dunántúli énekeskönyv* számára (Dt 531; a *Mulandóság és készület a halálra* fejezetben). Mostani énekeskönyvünk szövege ennek tovább rövidített és modernizált változata.

HG 1574 4–5. strófájának minden sora egy-egy nagy személyiséget mutat be, imponáló teológiai, történelmi és tudományos ismeretek bir-

tokában; a 6–7. versszak pedig elmúlásukkal szembeesít. Gyülekezeti tag legyen a talpán, aki ezeket az utalásokat követni és érteni tudja! Sántha ezekből vonta össze, és emelte általános érvényűen figyelemztetővé saját versének 3. (most 2.) versszakát.

„Mondd meg Salamont, ki volt ily igen nemes, / Avagy hol a Sámson, ki volt győzedelmes, / Mondd meg az Absolont, ki vala szépséges, / Avagy az Jonatan oly igen szerelmes. // Hová lőn Julius nemes hatalmával, / Hová lőn az gazdag ó lakodalmával, / Avagy az Tullius szépen szólásával, / Vagy Aristoteles bölcs tanításával. // Ennyi sok szép dolgok és nemes férfiak, / Világi nagy urak, ennyi birodalmak, / Ennyi fejedelmek és erős hatalmak, / Egy szempillantásban mindenek elmúlnak. // E testi gazdagság nagyban becsültetik, / De az Szentírásban virágnak mondatik, / Avagy mely levél széltől elragadtatik, / Eképpen világból minden kivettetik.” (HG 1574)

„Földi erő, nagyság ledől, össze-roppan, / A szépség elhervad, a szív végsőt dobban; / Trón megreng, nép pusztul, mindenek elmúlnak, / Virágok hervadnak, levelek lehullnak.” (EÉ)

Érthető a szándék, hogy könnyebben kezelhető terjedelmű ének jöjjön létre, de kár, hogy elveszítjük ezáltal a régi magyar vers nyelvi erejét. Sántha érdeme, hogy ezt a fontos témáról szóló éneket újra felfedezte és használhatóvá tette; hibája, hogy versének nyelvezete több helyen elavult vagy régieskedő.

Énekeskönyvünkben két tétel mellett szerepel *Kálmáncsehi Márton* († 1557) neve: *Igaz bíró, nagy Úristen*

és *Látod, Isten, életünket* (EÉ 73 és 78; mindkettő a *Győzhetetlen én köszálom* – EÉ 379 – dallamára). Ahhoz, hogy értsük, hogyan kapcsolódik témánkhöz ez a két ének, vissza kell térnünk HG 156o-hoz, annak is a második részéhez. Ennek címe: „A keresztyéni gyülekezetben való reggeli éneklések, melyeket primáknak hívnak, az Kálmáncsehi Márton mestertől magyar-ra fordíttatott psalmusokkal egyetembe.” Tehát a reggeli közös imádság részei voltak ezek a himnuszok „a *Rector potens* nótájára” (lásd GyLK 667, *Immár a nap felvirradván* szöveggel). HG 1574-ben a hét egy konkrét napjára – keddre és csütörtökre – rendelve jelennek meg ismét.

Lássunk most mindkét himnuszból egy-egy versszakot a 16. és a 2o. századi verzió szerint, annak érzékeltetésére, hogy mi maradt változatlan, és hol érezték úgy a szerkesztők, hogy alakítaniuk kell a szövegen. Ízlelges-sük nyelvünk gazdagságát, változatosságát, és imádkozzunk ősi énekeinkkel!

„Oltsd meg patvarkodás(oknak) tüztét, / Vedd el bűneinknek terhet, / Adj egységet minekünk, / És adj lelki békességet.” (HG 156o, b 3) „Oltsd el minden viszály tüztét, / Vedd el bűneinknek terhet! / Adj minekünk egészséget (sic!), / Lelki, testi békességet!” (EÉ 73,2)

„Hajlékoddá mi szívünket / Szenteljed, kérünk, Úristen, / Lakodalmat mi szívünkben / Szerezz, és nagy nyugodalmat.” (HG 156o, c 6) „Végy szállást a mi szívünkben, / És szenteld meg, örök Isten, / Hogy csak te-néked szolgáljunk, / És nyugalmat tőled várjunk!” (EÉ 78,4)

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

Adjuk tovább az örömhírt!

Emléktábla-avatás és imahétzáró istentisztelet Nyíregyházán

► Két figyelemre méltó esemény is jutott az ökumenikus imahét múlt vasárnapi zárónapjára Nyíregyházán, az Északi Egyházkerület püspökének, **dr. Fabiny Tamásnak** a szolgálatával. Délután a Nagytemplom szomszédságában álló Luther-ház homlokzatán leleplezte és megáldotta **dr. Domján Elek** püspök emléktábláját, este pedig az ökumené jegyében szervezett hagyományos eseménysor záró istentiszteletének igehirdetője volt az evangélikus főpásztor.

A SZERZŐ FELVÉTELE

„Sokan gyűltek össze, hogy elmélkedjenek ennek a megrendítő történetnek a befejezésén” – kezdte prédikációját a szószékről Fabiny Tamás evangélikus püspök, rögtön arra irányítva hallgatósága figyelmét, hogy három *határátlépést* kell észrevennünk. Jézus szóba állt egy samáriaiával – ők sokak szerint a zsidók cigányai voltak, tette érthetővé a mai embernek, mi ebben a különleges –, aki ráadásul asszony és rossz hírű, bűnös is. Jézusnak fontos volt,

hogy épp vele beszéljen. Az ott hagyott korszó – az első üzenet – a leteget terheket, a megbocsátást jelent. A megvetett nőszemély lesz a hitese igehirdető, a biznyságtévő, aki továbbadhatja az örömhírt. Uram, maradj velünk – kéri a történetben szereplő közösség, mert olyan jó az ő közelsége.

„Olyan jó ott együtt lenni a keresztelőmedence körül! – mutatott az oltár előtt ülő különböző felekezetű egyházi emberekre Fabiny Tamás. –

Még jobb lenne, ha az úrvacsorai kelyhet adhatnánk egymásnak! Legyen ez a további ima tárgya az imahét után, hogy éljük meg az összetartozás érzését, csodáját.”

Hogy mit jelentene az ökumenikus gyülekezet közös úrvacsorázása, arról az elmélkedés csöndje után a baptista, evangélikus, görögkatolikus, református és római katolikus énekkarból alakult összkar csodás szolgálata alatt is töprenghettek a hívek.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

A nyíregyházi püspöki tisztségben fájdalmasan rövid idő adatott a *Szentgyörgyvölgyi* nemesi előnevet viselő **dr. Domján Eleknek**: 1937-ben történt beiktatását követően egy év múlva váratlan betegség vetett véget a tudós püspök szolgálatának, aki egyébként a tiszai egyházkerület második főpásztoraént **Geduly Henriket** követte. Az emberek közti békesség megteremtésén fáradozó egyházi vezető munkásságát, tudós életművét méltatta beszédében **Fabiny Tamás**, idézve a márványtáblán is megörökített ígét a *Példabeszédek*ből: „Az értelmes ember szívében bölcsesség lakik...” (14,33)

Az emléktáblát **Kovács László Attilával**, a nyíregyházi gyülekezet igazgató lelkészével leplezték le. Ezt követően elhelyezték a megemlékezés koszorúit az egyházkerület, az egyházmegye, a gyülekezet, a Rákóczi Szövetség és a család nevében.

Domján Elek Sopron megyében, Vásárosfaluban született 1869-ben. Soproni, majd németországi teológiai tanulmányait követően Miskolcon kezdődött lelkészi pályafutása, aztán Fancsalon szolgált. Életének legjelentősebb színtere Sátoraljaújhely volt, ahol harminc évet töltött. Számon tartjuk történelmi, neveléstudományi és vallásügyi munkásságát, egyebek mellett lefordította *II. Rákóczi Ferenc* saját kezűleg írt, latin nyelvű önéletrajzát magyarra és franciára. Ez a műve a Rákóczi-szabadságharc kétszázadik évfordulójára, 1903-ban Miskolcon jelent meg. Írt a tehetséggondozásról is, de *Az áldozati kultusz* című vallástörténeti tanulmányát tekintik legértékesebb munkájának. E műve alapján avatták a vallásbölcsélet doktorává a debreceni egyetemen 1926-ban. 1933-ban kormányfőtanácsosi rangot kapott. Ekkor már főesperes, aki jelentős közéleti munkája mellett gyakran járt Nyíregyházára, hogy a betegeskedő **Geduly Henrik** püspök segítségére legyen... 1937-ben **Szohor Pál**, Nyíregyháza polgármestere, az evangélikus egyház iskolaszékének elnöke kérte fel a presbitérium döntése és felhatalmazása nyomán, hogy vállalja el a tiszai evangélikus egyházkerület püspöki szolgálatát. Dr. Domján Elek köztisztelettel övezett munkásságának 1938. október 24-én bekövetkezett váratlan halála vetett véget. A nyíregyházi temetőben díszsírhelyen helyezték örök nyugalomra.

AZ EVANGÉLIKUS.HU FELVÉTELE

Dr. Fabiny Tamás püspök és Kovács László Attila igazgató lelkész

Szomjazom...

A keresztyének egységéért tartott imahét, amely több évtizedes múlt-ra tekint vissza, minden évben egy közös témát dolgoz fel. Az idei hét mottója, amint olvasóink is értesülhettek róla, az „*Adj innom!*” ige volt a samáriai asszony – *János evangéliumában* található – történetéből.

Az imahét évenkénti témája tükrözi azt a vallási és társadalmi helyzetet, amelyben a program kidolgozóit élnek. Az idei téma gazdái a brazil keresztyének voltak. Brazília hatalmas ország, nyolcmillió négyzetkilométeren terül el, jelenleg 172 milliós népessége rohamosan növekszik, a katolikusok lélekszáma itt a világon a legnagyobb. Az egyház jelentős részt vállal a társadalmi problémák megoldásában. Ennek ellenére lebontthatatlannak tűnő, őriási falak húzódnak a nagyvárosok luxusnegyedei és a periferián található nyomornegyedek között.

Mindannyian emlékszünk még a futball-világbajnokság előtti tüntetés-sorozatra: a szegények fölöslegesnek tartották a focira pazarolt dollár-milliárdokat, míg ők elviselhetetlen szegénységben élnek.

Ilyen körülmények között nem véletlen, hogy a hét vezérigéjűl a brazil keresztyének az említett

bibliai történetet választották. De ez az ige nemcsak nekik hordoz üzenetet, hanem az egész világnak.

Az elmúlt héten, az egyetemes imahét keretében, sok templomban körbejártuk ezt az evangéliumi történetet, hogy erőt merítsünk tartalmából, üzenetéből. E történet, úgy gondolom, az ökumenikus párbeszédet illetően is tanít bennünket, január hava pedig minden évben különösen is felhívja erre a figyelmünket.

A keresztyének egységéért meghirdetett imahét rádöbrent bennünket, hogy már túl régen tart a szakadás az egyházak között, és arra hív, hogy gyorsabban haladjunk a felé a mély hitű közösség felé, mely nem ismer akadályokat, ahogy Jézus is legyőzte a szakadást a zsidók és a samaritánusok között.

A keresztyének között lévő szakadás pedig csak egyik a sok széthúzás közül, amely a környezetünkben található: félreértések, békétlenség sokszor a családban vagy a házban, feszültségek a különböző közösségekben, a munkahelyen vagy – ahogy az utóbbi időben tapasztaltuk – harag a bevándorlók, a menekültek iránt.

A bennünket elválasztó falak legfőbb ször szociális, politikai vagy vallási okokból épülnek, de lehet, egy-

szerűen csak azért, mert mások a szokásaink, a hagyományaink, és ezt nem tudjuk elfogadni. Ez robantja ki a konfliktusokat a népek és nemzetek között, de ez szül ellenségeskedést a településeken, lakóhelyeinken is.

Vajon nem nyílnánk meg mi is, hogy befogadhassuk a másikat – Jézus példájára –, legyőzve a különbözőségeket és az előítéleteket?! Miért ne hallanánk meg, amikor megértésért, segítségért vagy egy kis figyelmességért kiált embertársunk, még akkor is, ha más kultúra, más vallás vagy más társadalom gyermeke?! Benne is ott rejtőzik Jézus, és kérésével hozzánk fordul: „*Adj innom!*”

Az ember elsőrendű szükséglete ez, mely minden más nélkülözést kifejez. Az idősben, a magányosban, a kitaszítottban, a szenvedőben, a munkanélküliben, az idegenben, a más hitű vagy más vallású emberben, mindenkiben, aki szükségét szenved, felismerhetjük Jézust, aki így szól: „*Szomjazom*”, és azt kéri: „*Adj innom!*”

Az evangélium azt mondja, elég, ha csak egy pohár vizet adunk, és megkapjuk jutalmunkat. Erre szólít fel minket az egyetemes imahét. Egy pohár víz, egy lépés, egy elmondott ima, úgy, ahogyan egy mosoly, sok

mindent megoldhat közösségi életünkben.

Hitem szerint ezekhez hasonló gondolatokkal indult el több millió ember január harmadik hetében egymás felé megtisztulni, hitben megerősödni. Ez az út Jézushoz, az élő víz forrásához vezetett el minket, hogy kielégítsük szomjúságunkat, megtisztítsuk lelkünket, és megszabaduljunk bűneink rabságából.

Wilhelm Busch német lelképásztor mondott egyik előadásában egy érdekes példát:

„Képzeljétek el, ha születésünktől fogva egy vasgyűrű lenne a nyakunk körül, és valahányszor vétkeznénk, egy láncszemet tennének hozzá. Egyetlen csúnya gondolat már egy láncszem. Szemtelen voltam anyámmal? Újabb láncszem. Rosszat mondtam másokról, még egy láncszem. Egy nap imádság nélkül, mintha Isten nem is lenne: még egy láncszem. Becstelenség, hazugság: újabb láncszemek. Gondolkozunk el rajta, milyen hosszú lehet az a lánc, amit magunk után húzunk. Értik, ugye, a bűnláncot? Ilyen valóságosak a bűneink Isten előtt – még ha nem látjuk is a mérhetetlenül hosszú láncot, de cipeljük magunkkal. (...) De itt van Jézus! Ő az egyetlen, aki életünk legnagyobb problémáját meg-

ÉGTÁJOLÓ

oldja. Meghalt a bűneimért. Kifizette bűneim árát, amikor meghalt. Ezért van hatalma rá, hogy levegye rólam a bűnláncot. Ő az egyetlen, aki ezt meg tudja tenni.”

Ő az egyetlen, aki meg tudta ezt tenni közel kétezer évvel ezelőtt a samáriai asszony életében, és ő az egyetlen, aki ezt meg tudja tenni mindnyájunknál.

Zelenák József püspökhelyettes
Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház

Cuvée oecumenica

Villáminterjú Gáncs Péter elnök-püspökkel az ökumenikus imahét után

– Az ökumenikus imahét jelmondata idén az „Adj innom!” ige volt. Püspök úr több alkalmon is részt vett az országban, tapasztalatai szerint mennyire szomjúhozták az emberek a közös imaforrást?

– Úgy éreztem, elég nagy volt a látogatottságuk az alkalmaknak. A nyitó istentiszteleten a Szent István-bazilikában, kedden a szegedi dómban vagy a záró vasárnap a keresztény–zsídó imaórán a budapesti Avilai Nagy Szent Teréz római katolikus templomban sokan gyűltek össze meríteni a közös kehelyből, amelyet különböző forrásokból töltöttünk meg. Az „ökumenikus cuvée” jó lehetőség, hogy Isten igéjének ízeit egysítsük, és az imák után a fehér asztal mellett folytassuk a diskurálást.

– Az egyházi „csúcstalálkozók”, a felelőlről jövő kezdeményezések és közös rendezvények folytatódnak-e később?

– Az ökumené nem merülhet ki az egyhetes, „kampányjellegű” talál-

kozóorozatban. Jó alapozás azonban az imahét, és biztató, hogy számos helyen rendszeresen összegyűlnek a különböző gyülekezetek lelkészei. Pünkösdtől kezdve például ökumenikus ünnepé szervezhető. Ősszel lesz Szegeden a Tágas tér fesztivál, amelyen összefoghatnak a keresztény gyülekezetek. Fontos, hogy legyen folytatása az imahétnek. Az „ora et labora” jegyében szép dolog közös imádsággal kezdeni az évet, de az esztendő többi részében sem szabad elhanyagolni az összefogást, tovább kell dolgozunk. Erre jó lehetőséget kínál ősszel a teremtés hetének ökumenikus megrendezése.

– Az összefogás támogatottsága széles körű, szavakban és tettekben is. Ellenérzéssel, netán elutasítással találkozott-e az imahétben?

– Közvetlenül nem találkoztam ilyen felhangokkal. Nyílt titok azonban, hogy vannak olyan kissé fundamentalista protestáns közösségek, különösen a református egyházban, amelyek nem vesznek részt az ökumenikus imahétben, nem tudják vállalni ezt a fajta közösséget katolikus testvéreinkkel. Ők inkább a január első hetében tartott Aliansz-imahetet szokták tartani, ahol a katolikusok nincsenek jelen.

Sajnálatos és furcsa, hogy az egyházak nem tudunk egy időpontban imádkozni, hogy a két januári imahét nem igazán tud találkozni. Van olyan hely, ahol mind a kettőt ünneplik, de a disszonáns hangokat kár lenne elhallgatni.

■ WALKÓ ÁDÁM

Dunántúli püspöki szolgálatok

Több helyszínen is ellátogatott Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke az idei ökumenikus imanyolcad hetében. Részt vett január 19-én, hétfőn a győri nyitóalkalmon az Öregtemplomban, kedden pedig a veszprémi Magyarok Nagyasszonya-templomban tartott istentiszteleten, amelyen D. dr. Harmati Béla nyugalmazott evangélikus püspök volt a vendég igehirdető.

Szerdán az esztergom-szentgyörgymezői római katolikus templomban szolgált Szemerei János Steinbach József dunántúli református püspökkel, Keresztes Szilárd nyugalmazott görögkatolikus megyés püspökkel és dr. Székely János római katolikus segédpüspökkel közösen. Csütörtökön a kaposvári Szent Kereszt-templom-

Szemerei János áldást oszt a veszprémi istentiszteleten

ban, pénteken pedig a székesfehérvári baptista imaházban prédikált, végül január 25-én, vasárnap együtt imád-

kozott a testvéregyházak képviselőivel a győri baptista imaházban.

■ ADÁMI MÁRIA

Testvéri együttlét Nagyváradon

Nagyváradon is felkeresték egymás templomait az ökumenikus imahétben a helyi keresztények. Ebben az évben nagy érdeklődés kísérte ezeket az imádkozásokat. A helyi televízió és a Mária Rádió is riportot készített a részt vevő egyházak képviselőivel.

Múlt szerdán a helyi evangélikus gyülekezet templomában gyűltek össze imádkozni a különböző felekezetek tagjai. Két pünkösdistát, illetve református, római katolikus, unitárius, görögkatolikus, ortodox és Messiás-hitű zsidó vendég lelkipásztor testvér – és természetesen az evangélikus lelkész – osztotta meg gondolatait az egybegyűltekkal, és imádkozott együtt a népes közösséggel.

Külön öröm volt, hogy a lelkészekkel együtt sok gyülekezeti tag is érkezett,

hogy közösen éljék át az ökumené csodáját. „Meglepetésvendégként” egy dénevr is tiszteletét tette a templom légtérében, de sikerült – Major Jolán felügyelő, a Duna Tv képviselője és a gondnok segítségével – kimenekíteni...

Jó volt érezni és látni, hogy – a századok során a felekezetekre rakódott hagyományokat leszámítva – a közösség tagjai ugyanabban bíznak, ugyanazt hiszik, és ugyanaz a reménységük felekezeti hovatartozástól függetlenül. Mindannyian az Úristenben hiszünk, és megváltónk a keresztfán meghalt Jézus Krisztus. Át kell gondolnunk mindannyiunknak, hogy mi személy szerint hol tartunk a Jézus-követésben. Azt mondjuk-e: „Nincs közöm hozzád”, vagy azt: „Proféta vagy”, vagy azt: „Te vagy a Messiás”?

A különböző felekezeteket képviselő lelkipásztorok mind más és más szempontból világítottak rá az evangélium üzenetére. Kiemelték az egység, az ima fontosságát, különösképpen az ellenségért valóét. Nagyon érdekes volt a Jézus-hívó zsidó testvér magyarázata a héber szövegből kiindulva.

Az istentisztelet ünnepélyességét emelte a Benczédi Hunor és Kiss Huba kettős orgonajátéka és éneke.

A nagyváradi evangélikus templomban az ökumenikus imaórán összegyűltek abban bízva indulnak haza, hogy az Úristennek tetsző volt az együttlét, és az ökumené szellemisége egész évben érezhető lesz a városban.

■ MÁTYÁS JUDIT

Terézvárosi istentisztelettel zárult az ökumenikus imahét

Folytatás az 1. oldalról

Kardos Péter főrabbi Berzsényi Dániel egyik verssorát – „Forr a világ bús tengere, ó magyar” – idézve hangsúlyozta, hogy nemcsak a múlt terhe nehéz, hanem a jelen kulturális ellentétei is aggasztóak. „Keresztényeket és zsidókat ölnek meg ma is ideológiai alapon. Sajnos ez a véres valóság” – mutatott rá.

A 133. zsoltárt idézve kitért arra, hogy bár a kereszt és a csillag ellentétei egymásnak, mégis – úgy, ahogyan II. János Pál pápa is tette – van módunk testvérnek szólítani egymást. „Hosszú út vezetett addig, hogy megszülessen a Nostra aetate nyilatkozat, mely eltörölte az »áruló zsidó« kifejezést. Ugyancsak hosszú út vezetett ahhoz is,

hogy a zsidóság az imádságát megreformálja, és mára ne azért adjunk hálát az Örökkévalónak, hogy nem teremtett minket gojnak.” Kardos Péter beszédében felelevenítette a mentők és mentettek helyzetét és helytállását, majd hangoztatta: „Mennyi ártatlan vér festette be az utat ahhoz, hogy elinduljunk egymás templomába...”

Tarr Zoltán református zsinati tanácsos a múltbéli bűnök kölcsönös megbocsátását kérte, a közös imádság erejét hangsúlyozta, és az egymást megbecsülő, emberibb világért könyörgött imádságában.

Ferenc pápa és I. Bartolomaiosz konstantinápolyi ökumenikus pátriárka 2014-ben aláírt közös nyilatkozatából olvasott fel Kalota József érseki vikárius (Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus Magyarországi Orthodox Exarchátusa). A nyilatkozat alapján hangsúlyozta, hogy nemcsak a felekezetek közötti párbeszédre, hanem az iszlámmal történő szorosabb együttgondolkodásra is nagyobb figyelmet kell fordítani. „Közös fellépést kell kezdeményezni az igazság, a béke és a közös együttélés lehetőségének eléréséért” – fogalmazott Kalota József.

„Megtört életek és mások által megírsított remények jellemezték a huszadik századot” – mondta Papp János, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke. A baptista vezető hangsúlyozta, hogy „bár sokszor úgy érezzük, hogy csak a győzteseké a remény, ezzel szemben Isten azt mondja, hogy a legnagyobb nehézségek között is van kitől – méghozzá a Teremtőtől – kérünk segítséget.”

A magyarországi soa borzalmas adatait Szécsi József, a Keresztény–Zsidó Társaság főtitkára ismertette. „Forrongó világunkban a jövő, azaz a békés egymás mellett élés lehetősége a vallásközi dialógus szorosabb kialakításán múlik, hiszen a párbeszéd az a mód, amivel felekezetek és kultúrák közeledni tudnak egymáshoz” – állapította meg.

Az imaórán a közösség jegyében jelen volt és imádkozott még Csernák István metodista szuperintendens, Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtitkára, Pataky Albert, a Magyar Pünkösdi Egyház elnöke és Bálint Benczédi Ferenc, a Magyar Unitárius Egyház püspöke.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Mindennapi ökumené

Túl az ünnepi ökumenén rendre felbukkannak a kétségek is. Csokorba gyűjtöttünk néhányat, anélkül hogy kétségbe vonnánk az alapcélokat.

Létezik ugye a közös, katolikus–evangélikus esküvő, amelyet némi utánjárással meg lehet szervezni. Ha az egyik plébánia húzódozik, találhatunk másikat. Gondot jelent azonban, hogy a liturgia a dolog természetéből adódóan vegyes: az egyik házassulandó térdel, a másik áll, az egyik evangélikus esküt mond, a másik katolikus, mintha nem egy esküvőről lenne szó.

Ez a kisebbik baj, a nagyobb probléma az, ha lépésről lépésre lesz egyre több a kíváncsi: reverzális stb. Nehezebb dolga van annak, aki külföldivel, például horvát katolikkal köt házasságot, ott valójában csak a püspök adhat külön engedélyt. Utóbb derült ki, hogy a fiatalasszonynak a Bibliára kellett megesküdni, hogy a születendő gyermek katolikus lesz. Az lett.

A keresztlő sem mindig sima. Általánosságban még ma is áll az, hogy az azonos nemű szülő vallását kapja a gyermek. Persze vannak nagyon nehéz esetek: ilyen volt például, amikor az egyik szülő katolikus, a másik evangélikus, az egyik keresztszülő görögkatolikus, a másik evangélikus. Némi habozás után engedett a plébánia, megelégedett azzal, hogy legalább az egyik szülő bérált legyen. A konfirmáció több, mint a semmi, de nem sokkal...

A vegyes házasság akadályversenye csak egy a problémák közül. Nem mindig a római katolikus egyház tartja magát a legszilárdabban az elveihez. A reformátusoknál nagyon gyakori, hogy befogadnak „bálványimádó”, vagyis katolikus híveket. Általában nem csak vegyes felekezetű házaspárokról van szó. Léteznek e szerint olyan, eredetileg tisztán katolikus párok, amelyek a reformátusokhoz menekültek. Előbb-utóbb megszólaltatunk ilyen híveket: megkeres-

sük őket, s megkérdezzük szempontjaikat.

A legkeményebb dió mindenképp teológiai természetű, s itt annál nagyobb az ökumenével szembeni ellenállás, minél mélyebbek az eredeti teológiai gyökerek. Amikor a közeledés lassúságáról van szó, az egyik ökumenéellenes lelkész lakonikusan csak annyit mondott: még szerencse, hogy lassú. Különben már fel is oldódna az evangélikus egyház. Az evangélikus, a református és természetesen a katolikus hitelvek kétségkívül eltérnek, de az ökumenét elutasító lelkészek is elismerik, hogy ettől még létezhet a felekezetek közötti együttműködés világi problémákat illetően.

Az élet persze megy a maga útján, s a fiatalok – ha a transzcendens világ már megérintette őket – nem egymás felekezetét vizsgálják majd, hanem társuk hitét az Örökkévalóban.

■ – BWGY –

Evangelikus–református kézfogás

Bénye és Gomba első közös istentisztelete az imahéten

SÜLE ZSOLT FELVÉTELE

A hagyomány szerint a bényeiek háromezred éve mind evangélikusok, nincs is ott más felekezetnek temploma. Hasonlóképpen a gombaiak reformátusok, túlélték valahogy a láposban a törökdúlást, részben megmaradt a régi lakosság is, kisebbségekben katolikusok vannak.

A mai világ azonban változik. Az idők múlásával Bényén is egyre több más felekezetű ember talált otthonra, és Gombán is lettek evangélikusok, nemcsak odaköltözéssel, házassággal, hanem a fővárosból való kimenekülés okán is. Helyben lakó lelkész eddig azonban csak a re-

formátus tiszteletes volt, hiszen a katolikus pap Úriból ment mindig át.

Tavaly nyár végén azonban, már évek óta ott letelepedett lányáékhoz közel, odaköltözött a volt kispesti evangélikus lelképásztor, Széll Bulcsú is, aki missziói lelkesedéséhez híven nem passzivitásba érkezett. Becsatlakozva a bényei evangélikus gyülekezetbe segít a helyi lelkésznek – e sorok írójának – a hitoktatásban, a megfáradt lelkű emberek hitének fényesítésében, és természetesen a valaha evangélikus gombaiakban is próbálja feléleszteni a felekezetükhöz való kötődés érzését. Havonta tart sa-

ját házában is istentiszteletet, hogy akik nem tudnak átjárni Bényére templomba, azok se maradjanak evangélikus igehirdetés nélkül.

Az elmúlt években egyre jobban sikerült kiolvasztani a gombai református gyülekezet tagjaival a korábbi évtizedek, évszázadok hagyományosan fagyos viszonyú egymás mellett élését. Eljött hát az ideje annak, hogy a két gyülekezet közösen együtt ökumenikus imaheti istentiszteletet is részt vegyen, ahol Isten ígését az immár gombai lakos nyugdíjas evangélikus lelkész, Széll Bulcsú hirdette, énekkari szolgálattal pedig az ugyancsak evangélikus bényei *Matána kórus* szolgált.

A bensőséges közös istentisztelet után a gombai református gyülekezet nevében Ács Mihály helybéli tiszteletes további együttlétre, szeretetvendégségre invitálta a különbusszal odavitt bényei híveket. A testvéri közösség végén *Kopcsándi Károlyné* bényei felügyelő fújta meg a trombitát, hogy a vendégszeretettel vissza ne éljünk, ideje hazatérnünk.

Széll Bulcsú másnap kórházba került, de a minden este megtartott imaheti alkalmak alatt felekezetre való tekintet nélkül imádkozott érte legalább két falu istenfélő közössége.

■ BUDAY ZSOLT

Európai zsinati találkozós Budapest

► Folytatás az 1. oldalról

Az egyházi „parlamentek” közötti kapcsolat elmélyítését szolgáló kezdeményezés fő témája a protestantizmus hatása Európára. Az első alkalommal a Stuttgart melletti Bad Boll-

szellemiség hogyan határozta és határozza meg a „laikus” egyháztagok életét és szolgálatát. A különböző szakterületeket képviselő résztvevők a reformatori egyházak társadalmi felelősségvállalásának új útjait nyolc munkacsoportban keresik.

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELE

Gáncs Péter és Cselovszkyné dr. Tarr Klára egyeztet a GEKE-ülésen

ban megrendezett zsinati találkozós zárónyilatkozatában azzal a kéréssel fordultak a résztvevők a GEKE legfőbb döntéshozó testületéhez, a tanácshoz, hogy folytatódjanak az eszmecserék.

A tanács elnökségi tagjaként Cselovszkyné dr. Tarr Klára, egyházunk országos irodája ökumenikus és külügyi osztályának vezetője ajánlotta fel a magyarországi helyszínt és a Magyarországi Evangélikus Egyház házigazdái szerepét azzal a kiegészítéssel, hogy a rendezés költségeit hathatósan támogató Rajnai Egyház testvéregyházát, a református egyházat is vonják be a szervezők körébe a szintén GEKE-tag metodista egyházzal együtt.

Így a házigazda szerepében az evangélikus, a református és a metodista, a szervezők között pedig a Rajnai Egyház és a GEKE fogadja majd a hétvégén a mintegy nyolcvan résztvevőt.

A rendezvény megnyitóján dr. Michael Bünker, a GEKE főtitkára és az időközben elnöknek választott Cselovszkyné dr. Tarr Klára mond köszöntőt. Daniele Garrone professzor, a Valdens Egyház lelkésze főelőadásában a reformáció társadalmi, kulturális és politikai hatása mellett arról szól majd, hogy a protestáns

Az ukrainai válság ugyancsak napirenden szerepel: a nyitó istentisztelet adományával a kárpátaljai, többségében református magyarok szolgálatát támogatják a résztvevők. A vasárnapi záró istentiszteleten – amely a budai Várban, a Bécsi kapu téri evangélikus templomban lesz – a közel-keleti keresztényüldözés áldozatai számára gyűjtenek adományokat. A támogatást a Közel-keleti Protestáns Egyházak Közösségének két meghívott képviselője veszi majd át, és közvetíti a találkozós résztvevőinek szolidaritását és egyúttal imádságbeli támogatását az iszlám által üldözött keresztény testvéreik felé.

2012-ben Németországban először találkoztak egymással az európai protestáns egyházak zsinati tagjai a 2013-ban negyvenéves *leuenbergi konkordia* szellemében. A sokszínű egység alapvetését megfogalmazó egyezmény az 1973-as aláírása óta eltelt évtizedekben nem csupán a protestáns egyházakban, hanem szélesebb körben is az ökumenikus kapcsolatok meghatározó modelljének bizonyult. Az alapító egyházak nevében az aláírók között szerepelt D. dr. Harmati Béla nyugalmazott evangélikus püspök is.

■ B. WALKÓ GYÖRGY

Imanap a börtönben

Már harmadik éve tartanak a fővárosi börtönökben az imahéten ünnepi istentiszteleteket. A Gyorskocsi utcai börtönben negyven fogva tartott nő volt jelen a január 22-én tartott imapon, a Maglódi úti objektumban pedig hetven rab vett részt az istentiszteleten.

Ételosztás az ökumenikus imahéten

Ételosztást tartottak január 26-án a szarvasi Ótemplomi Szereletszolgálat előtti parkolóban. A szarvasi gyülekezetek egyenlő arányban járultak hozzá a nyolcszáz adag ebéd elkészítéséhez. Az ételt alig húsz perc alatt osztották ki, mindenkinek jutott.

AZ EVANGÉLIKUS.HU FELVÉTELE

Az FTC és az Ökumenikus Segélyszervezet – tavaly megkötött együttműködésének jegyében – újabb közös eseményt szervezett. A sportklub több ismert labdarúgója január 22-én ötszáz adag babgulyást, meleg teát és édességet osztott ki a stadion előtt.

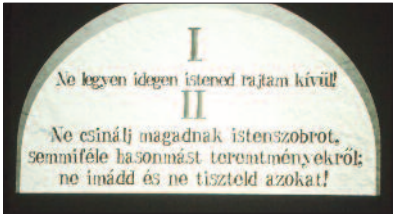
Ádámok és Évák versenye a Nemzetiben

Evangélikus iskola csapataé lett a legjobb szövegeknyv díja

Az *Ádámok és Évák ünnepét* a Magyar Teátrumi Társaság keretében 2010-ben indította el a szolnoki Szigligeti Színház. Azóta a debreceni Csokonai Nemzeti Színház, a Békéscsabai Jókai Színház, a Veszprémi Petőfi Színház, a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház, a Soproni Petőfi Színház és a székesfehérvári Vörösmarty Színház csatlakozott, most pedig a Nemzeti Színház volt a házigazda.

Diákok ezreit mozgatja meg a rendezvény, hozzá közelebb a színházhoz. A mozgalom professzionális színházi segítséggel épül. A kiírók minden évben más és más témával szólítják meg az iskolák magyartanárait, színjátszóit. Idén a Biblia kilenc részletét jelölték ki.

A programhoz a Sztello Gábor Evangélikus Gimnázium is csatlakozott. Témaként a *Tízparancsolatot* kaptuk. Már a kezdeti lelkesedés óriási volt, amikor egy szeptemberi áhítat keretében meghirdettük a diákoknak a színjátszás lehetőségét. Körülbelül ötvenen jelentkeztek, végül huszonnégy tanuló kezdte meg a hosszú, munkával teli, de annál áldottabb, örömtelíbb felkészülés folyamatát.

A felkészítésben *Pintér Szilvia* színi pedagógus, jó barátom volt a társam, akivel kezdettől fogva összhangban dolgoztunk. Szilvivel közösen hitbéli gyökereink, mindketten a Pasaréti Református Gyülekezetből indultunk, így különösen nagy örömet jelentett számunkra, hogy egy bibliai témát, a *Tízparancsolatot* dolgozhatjuk fel.

A Nemzeti Színház teljes szabadságot adott a „feladatokkal” kapcsolatosan – ám kikötötte, hogy a darabnak közös munkának kell lennie, a szövegeknyvet, a forgatókönyvet a diákoknak kell írniuk. A *Győri András* által készített filmbejátszások dialógusait szintén diákjaink írták és játszották. Ezért óriási öröm számunkra, hogy ebben a színvonalas versenyben éppen a szö-

vegeknyv kategóriában értük el az első helyezést.

A parancsolatokat mai, 21. századi szituációkba helyeztük, és azt kívántuk bemutatni, hogy Isten ezen rende-

Az imádat tárgya egy zenekar

léseinek a mai napra nézve is ugyanolyan aktualitásuk van, mint több ezer évvel ezelőtt. A jelenetek célja nem az ítéletmondás, hanem az elgondolkodtatás volt.

Az első és a második parancsolatot egybevitük a színrevitel során: „*Ne legyen más Istened rajtam kívül!*” „*Ne csinálj magadnak semmiféle istenszobrot azoknak a képmására, amik fenn az égbelen, lenn a földön vagy a föld alatt a vízben vannak. Ne imádd és ne tiszteld azokat, mert én, az Úr, a te Istened, főlőn szerető Isten vagyok.*” A jelenetben egy olyan mai tinédzser lány jelent meg, akinek az imádata tárgya egy zenekar és annak frontembere, s eközben fokozatosan elveszíti hívó barátját.

A harmadik parancsolatot – „*Ne mondd ki hiába Istenednek, az Úrnak a nevét, mert nem hagyja az Úr büntetés nélkül, ha valaki hiába mondja ki a nevét!*” – mikro jelenetek formájában dolgoztuk fel: olyan helyzeteket kerestünk, amikor a rendelés ellen vétünk. Például amikor úgy imádkozunk az Úrhoz, hogy mellette a kabalánkat is szorongatjuk, és attól is segítséget kérünk.

A negyedik parancsolatot – „*Emlékezzél meg a nyugalom napjáról, és szenteld meg azt! Hat napon át dolgozz és végezd mindenféle munkádat! De a*

hetedik nap a te Istenednek, az Úrnak nyugalomnapja” – táncos formában dolgoztuk fel, felütésként pedig *Jevtusenko A rohanás a kornak átka* című versének részleteit mondta el egyik ta-

nulónk. A koreográfiát egyik diákunk készítette. Lényege az volt, hogy a tánc nyelvén, hat lány mozgásán keresztül mutassa be a mindennapi robotot, a megfeszülést és kontrasztként, egy hetedik lány táncra által az Istennek szentelt napot, a nyugalom napját.

Ezt követte az ötödik parancsolat, a „*Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened, az Úr ad neked.*” Darabunkban egy olyan családi modell je-

A Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakközépiskola győztes csapata

lent meg, ahol az édesanya a gyermekeiért él, ők azonban ezt nem becsülik. Tiszteletlenek, szemtelenek vele szemben. Kontrasztként azonban felvillan egy másik történet is, ahol egy sokkal mostohább sorsú lány jelenik meg, és ő hívja fel a figyelmet a parancsolat fontosságára.

A hatodik parancsolatot – „*Ne ölj!*” – szintén táncos formában dolgoztuk föl, felütésként pedig egyik diákunk saját versrészletei szóltak meg. A hetedik, „*Ne paráználkodik!*” parancsolathoz kapcsolódó jelenetben egy mai házibulit mutattunk be, ahol könnyűvérű, az interneten és a valóságban magukat másnak mutató fiatalok jelentek meg.

A harmadikhoz hasonlóan mikro jelenetek formájában elevenítettük meg a nyolcadik parancsolatot („*Ne lopj!*”). Négy kronologikusan egymást követő szituációt jelenítettünk meg, rávilágítva arra, hogy mit tudunk a másiktól ellopni: például ötletet, időt, jó hírnevet, nyugalmat.

Az utolsó két parancsolatot egybevonva vittük színre: „*Ne tanúskodj hamisan felebarátod ellen!*”, „*Ne kívánd felebarátod házát! Ne kívánd..., és semmit, ami a felebarátodé!*” Ebben a jelenetben két ének tagozatos diákunk szerepelt. A köztük lévő egészséges rivalizálást nagyítottuk fel, írtuk át a darabba, amelyben egymást vádolják, hazugságokat terjesztenek egymásról, és irigylük a másik sikerét.

Mivel a jelenetek csupán felviláglják Isten rendeléseit, mindenképpen célunk volt az, hogy zársként megfogalmazzuk: mit is jelent számunkra a *Tízparancsolat*. Ehhez *Cseri Kálmán Tízparancsolat* című könyvéből ragadtuk ki azt a mondatot, amely – úgy hiszem – a hosszú próbafolyamatok és a játék során mindannyiunkban megérlelődött: „Hogy mi a Tízparancsolat? Nem szigorú, megtarthatatlan parancsok sorozata. A világmindenség Ura, Teremtője adta. Nagy lehetőség, hogy nem káromolok, nem rohanok, hanem elcsendesedem, nem paráználkodom, hanem kívárok vagy tűrök, mert mindennek rendelt ideje van. Tisztelem, óvom magamon kívül a másikat is, megelégszem azzal, megelégszel azzal, amim van, amid van, mert semmim sincs, mert semmid sincs, amit nem kaptam, amit nem kaptál. Betarthatóak, de nem emberi erővel, hanem hit által.”

■ LOSONCZI BERNADETT
magyartanár (Sztello Gábor
Evangélikus Gimnázium)

A díjazott produkciók:

LEGJOBB NŐI ALAKÍTÁS: *Kocsor Csilla*, Lónyay Utcai Református Gimnázium – A tékozló fiú
LEGJOBB FÉRFIALAKÍTÁS: *Balogh Csongor*, Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakközépiskola – Jónás próféta története
A ZSÚRI KÜLÖNDÍJA: *Dózsa György* Gimnázium – Jézus feltámadása
A LEGJOBB SZÖVEGKÖNYV: Sztello Gábor Evangélikus Gimnázium – A Tízparancsolat
A LEGJOBB ELŐADÁS: Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakközépiskola – Jónás próféta története
Az értékelők:
A. Szabó Magda, a Nemzeti Színház stratégiai igazgatója (a zsűri elnöke); *Dékán Árpád* *Sixtus* ciszterci szerzetes, a Zirci Ciszterci Apátság apátja; *Ráckevei Anna* Jászai-díjas, érdemes művész, a debreceni Csokonai Nemzeti Színház igazgatója; *Rubold Ödön* Jászai Mari-díjas színművész; *Sipos Dávid*, a Szentendrei Református Gimnázium tanára.

„Ennek a sulinak lelke van”

Az ország legmodernebb iskolája a soltvadkertei evangélikus intézmény

▶ Hazánk első digitális osztálytermét adták át Soltvadkertben, az evangélikus egyház fenntartásában működő Kossuth Lajos általános iskolában múlt pénteken. A Samsung School óriási mérföldkő a technika világában, melyet a világ bármely pontján irigyelhetnek a hasonló intézmények.

Lengyel Anna, Udvarhelyi Attila igazgató és dr. Facskó István a diákokkal

A Kossuth Lajos evangélikus általános iskolában a Magyarországi Evangélikus Egyház, a Samsung Electronics Magyar Zrt. és az Akker-Plus Kft. összefogásának eredményeképpen adták át ünnepélyesen azt a két tantermet, amelyben a diákok és tanárok munkáját táblagépek és interaktív tábla is segíti. A tantermekben a diákok a hagyományos iskolai oktatástól eltérően interaktívan, élményszerű módon tanulhatnak magyart, történelmet, biológiát, földrajzot, kémiát.

A nem mindennapi esemény ünnepélyes akkordjai az iskola dísztermében kezdődtek, ahol *Udvarhelyi Attila* igazgató stílusosan egy tablettel tartott a kezében papír helyett, melyre köszöntő gondolatait rögzítette. „Most csak az alapokat tettük le, melyeket tovább építve fejleszthetjük ki a 21. század iskoláját, ahova szívesen jár a diák és a tanár egyaránt. Sokat kell tanulnunk arról, hogy mi mindenre használható a technika sejtelmes világa. Ám a

cél nem az, hogy informatikai eszközöket használjanak – ezek csak segéd-eszközök. A tisztességes emberré váláshoz, a keresztény élet alapjainak elsajátításához nélkülözhetetlen a pedagógus személyisége, szeretete, ezt semmivel nem lehet pótolni” – mondta többek között az igazgató. Beszédét az iskola kórusa követte *Darányiné Harris Gabriella* énektanár irányításával és *Horváth József* gitártanár közreműködésével.

Radosné Lengyel Anna, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos-felügyelő-helyettese arról beszélt, hogy ma már alig ismert tárgy a kréta, pedig nem is olyan régen még ez fémjelezte az oktatást. Mint mondta, nagyon jól kiegészíti egymást az okostelefon, a tablet, a kréta, a múlt és a jövő harmóniája.

Krámer György országos irodai igazgató azt hangsúlyozta, hogy azért terjedhetett el a reformáció is, mert a maga korában a könyvnyomtatás felgyorsította a történelmi eseményeket. Most a könyv mellé kerülnek a digitális tartalmak, és ha az eszköz segíti a tanulást, akkor nyitottnak kell lennie rá minden intézménynek, az egyházi iskolának is.

Dr. Facskó István, a Samsung Electronics Magyar Zrt. elnöke meghatódottsággal szólt a gyerekek műsoráról, amikor úgy fogalmazott: ennek az iskolának lelke van. Az elnök beszélt dusnoki gyermekkori emlékeiről, melyekben a hittanórák komoly szerepet kaptak. Megköszönte az iskola nyitottságát, az önkormányzat partnerségét, illetve az Akker-Plus Kft. közreműködését, hiszen a vadkert telephellyel is működő cégnek óriási szerepe volt abban, hogy a digitális iskola éppen Soltvadkertre került. *Endrődi Ferenc*, az Akker-Plus Kft. ügyvezető igazgatója elismeréssel szólt a város, az iskola és a tanárok fogadókészségéről, arról a partnerségről, mellyel a kft. az építőipar mellett a város oktatásában is lehetne névjegyét.

A tantermek ünnepélyes átadását követően a meghívott vendégek iskolapadba ültek, és szakmai irányítás mellett, élesben próbálták ki, milyen is egy tabletes digióra, ahol a tanár mindenkit és mindent lát, külön kommunikálhatnak, miközben gyors és érdemi munka folyik az adott tantárgy témakörében.

■ SUPKA ÉVA

ÚTON A TEOLÓGIA FELÉ

Egyetemi oktatók vallomása a hivatásról, elhívásról

Továbbtanulás és hivatás

Lelkész szeretnék lenni... Hittoktató szeretnék lenni... Kántori szolgálatot szeretnék végezni... Aki ezek közül a mondatok közül bármelyiket is érzi, vagy ki is mondja, tudhatja: éppen hivatást választ. Hivatást választ, mint az, aki tanár, orvos, ügyvéd, egészségügyi dolgozó, szociális munkás vagy bármilyen más hivatást végző ember szeretne lenni.

Amikor februárban a továbbtanulni szándékozók kitöltik a felvételi papírokat, és beírják a felsőoktatási intézmények nevét és a választott szakokat, akkor egyben hivatást is választanak. Olyan hivatást, amely egy egész életre meghatározhatja az ember életét.

A megtalált hivatás rendkívül nagy örömet jelent az embernek. Jó érzés, ha egy foglalkozásra azt tudom mondani: én ez szeretnék lenni! Azért, mert emberek között szeretek lenni, szeretek segíteni; mert jó látni egy gyermek fejlődését, jó látni egy rászoruló ember problémájának megoldását, vagy éppen felemelő dolog érezni, hogy maga Isten az, aki az elhívást adja az életembe.

A megtalált és felismert hivatás értelmet ad az ember életének. Sajnos a mai világban az életünk értelmét sokszor nagyon felszínes dolgokban keressük, ha egyáltalán keressük. Pedig az életünk értelme ott van az Istennel való kapcsolatunkban, az embertársainkhoz való viszonyulásunkban, abban a családi vagy foglalkozásbéli feladatban, amelyet küldetéstudatból, hivatástudatból végzünk.

Az Evangelikus Hittudományi Egyetemen abban a különleges helyzetben vagyunk, hogy olyan jelentkezők érkeznek hozzánk, akik

az elhívást Istentől kapják. Elhívást arra, hogy akár mennyire Istentől távolinak gondolja is magát ez a világ, mégis hirdessék Jézus Krisztus evangéliumát és Isten országának eljövetelét akár a lelkész, akár a hitoktatói, akár a kántori szolgálatban. Egész egyházunknak feladata, hogy segítsen az elhívást meghalóknak abban, hogy elmondják nekik, merre indulhatnak tovább.

Itt van az egyetem, itt megadatik a felkészülési idő, a tanulmányok és a lelki megerősödés lehetősége, az egyházzal és a gyülekezetekkel való közeli megismerkedés és tapasztalatszerzés feladata.

Jézus tanítványaihoz intézett szavai bátorítsanak mindannyiunkat arra, hogy cselekvő reménységgel és imádsággal hordozzuk szívünkben a lelkész-, hitoktató- és kántorképzés szolgálatát: „Az aratni-való sok, de a munkás kevés. Kérjétek tehát az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az aratásába.” (Mt 9,37–38)

■ PÁNGYÁNSZKY ÁGNES
egyetemi lelkész

Pályamódosítás középkereséssel

Harmadéves egyetemistaként, leendő matematika–fizika szakos tanárként ültem a félévi differenciálgeometria-vizsgámon. Már tizenkét oldalnyi tórusz- és körívszámolásnál tartottam, s minden sor után egyre biztosabb lettem abban, amin akkor már hónapok óta gondolkodtam: ennek így önmagában semmi értelme, valami máshoz kellene kezdenem az élettemmel. Hiába vagyok az egyik legjobb az évfolyamon, hiába hívnak kutatócsoportba – mindennek valahogy nem találtam meg az értelmét.

Valami mást kellene csinálnom. Vagy legalább valami mást is. Olyasmit, ami össze van kötve Jézussal, akit ismerek, olyasmit, aminek van közepe, hogy tudjam, merre megyek, és olyasmit, ami lelkesít.

Fél éven belül átalakult az életem: új városban, új egyete-

meken párhuzamos képzésben tanultam tovább matematika–fizika tanári szakon és evangélikus hittanár szakon, amit soha nem bántam meg.

Nem állítom, hogy könnyebb egy hittanórát megtartani, mint egy matekórát. Nem állítom, hogy kevesebbet kell előre készülni, mint egy látványos fizikai kísérlet bemutatásához. Nem állítom, hogy könnyebb

lenne az órán fegyelmezni vagy épp oldani a légkört, mint más órán. Nem állítom, hogy kiszámíthatóbb és megbízhatóbb foglalkozás, mint bármely más pedagóguspálya. Sőt itt a ráhagyatkozás, bizonytalanság és az Örökkévalóba vetett reménység minden szintjét megélhetjük.

De abban biztos vagyok, hogy van közepe és értelme. Mert minden – akár kevésbé sikerült – alkalom után úgy jönnek ki a hittanóráról, hogy az motivál és lelkesít, hogy új teológiai kérdéseim vannak, s hogy minden órát lehetőségnek látok a diákok életében és a saját magamében is a hitbeli és a személyes fejlődés terén.

Aki rendszeresen nyers, igazi teológiai párbeszédre vágyik, az tanítson hittant gyerekeknek, kamaszoknak.

■ KODÁCSY-SIMON ESZTER

A lelkész Jézus kortársa

Jézus földi jelenléte mindaddig nem válik múlttá, amíg egyetlen hívó is található a földön – állapítja meg Søren Kierkegaard. Isten végtelenül hosszú útra kelt, bármelyik pásztornál hosszabbra, aki elveszett juhait után ment, hiszen testtelében az Isten és az ember között végtelenbe futó utat kellett leküzdenie. Ezért is mondhatja a koppenhágai Szókratész: „Ha sóhajtasz utána, már el is indultál felé.”

A teológus számára a hívásnál mégis fontosabb a hívó személye! Mert ma is ugyanaz a történelemben jelen lévő személy, és az is akar maradni – számunkra is, ám jelenlétének bátorító öröme csak akkor teljesebb, ha a vele való közösségből fakadóan emberei közösség, azaz gyülekezet jön létre.

Hogyan válhat két vagy több ember kapcsolata, akik előtte nem ismerték egymást, vagy éppen rosszul, egymást segítővé és lelkesítővé? A modern hálózatosság korában különösen is fontos ez a kérdés. Hol hallható meg a kortársait magához hívó jó pásztor hangja? Hogyan képzelhe-

tő el kierkegaardi közvetlensége a közvetítő médiumok által meghatározott korban? Mi lett a személyességgel, a közvetlenséggel, a személyközi kapcsolatainkkal?

Martin Buber szerint a valóság: találkozás. Rudolf Bultmann pedig azt hangsúlyozta, hogy Jézus Krisztussal a mai ember az igehirdetésben találkozhat, az Úr a hirdetett igében válik kortársunkká, aki hív, meghallgat, és igaz barát-nak bizonyul. A lelkész Jézus kortársa, aki a Lélek kreatív munkájának segítségével saját tehetségét és szorgalmát annak a kockázatos vállalkozásnak szenteli, hogy a Jézus Krisztusban megjelent igazságot hirdesse és kritikus érzékenységgel képviselje környezetében.

■ OROSZ GÁBOR VIKTOR

Meggyökerezni vagy kinőni?

Kezdő gimnazista voltam, amikor egy délután elindultam a pestszentlőrinci evangélikus templomba. A korábbi hónapok során lett egyre erősebb az az elhatározásom, hogy keresztkedni akarok, és ez ügyben – a családban adott négy keresztyén felekezet közül választva – az evangélikusoknál zörgetek be először.

A háttérben kamaszkorom nagy keresései között barátok, tanárok, régi családi történetek is hatottak rám ebben a döntésben, s valahogy a rendszerváltozás egyre mozgalmasabb folyamatai is. Szolzenyicin, Wallenberg, Mindszenty – mind-mind ott hevertek az utcán, a papírdobozokra kirakott, de a közeledő rendőr elől még bizonytalanul összekapkodott könyvek között...

Az első, meghatározó beszélgetés a meglepett lelkésszel, az első imádság a harmadik templomi padsorban, az első, kicsit túlkoros konfirmációi órák. Így kezdődött. És egy éppen formálódó, gyarapodó gyülekezeti körben, ahol örültek nekem, kísérték, bátorítottak. Előbb feladatokat,

szolgálatot, majd hitüket, értékeiket, életük lelki titkait bízták rám. Belegyökereztek a gyülekezetbe, Isten vete-ményesébe, és ezzel elkezdtek lelkésszé formálni.

Befogadtuk egymást az elmúlt huszonhat év alatt a szívünkbe, a hitünkbe, a minden-napjainkba. Ebben a körben tanultam meg szeretni a hivatásomat, az egyházat – ők tanítottak meg szeretni más gyülekezeteket, a lelkész kolégákat, a tanítványaimat is. Elfogadtak a lelkészüknek, lehetővé tették, hogy a többi lelkész testvérrel békességben szolgálhassunk itt együtt.

A gyökereim ma is ide kötnek, és azóta tudom, hogy evangélikusnak lenni azt jelenti: a gyülekezetbe csak beléni lehet, de kinőni belőle soha.

■ KORÁNYI ANDRÁS

„Magyarok Istene, segíts!”

Utolsó interjú Buzánszky Jenővel, a mélyen hívő sportemberrel

► Január 11-én este az esztergomi kórházban meghalt *Buzánszky Jenő*. A legendás magyar futballcsapat, az aranycsapat jobbhátvédje, a Nemzet Sportolója 89 éves volt. Buzánszky december 12-én került kórházba, meg kellett műteni, de az operáció után is súlyos állapotban volt, a kórház intenzív osztályán ápolták. Az aranycsapat tagjai közül utolsóként távozott az élők sorából.

Isztambul, 1956 – Lantos (háttal), Buzánszky és Bozsik, a kapuban Faragó

Buzánszky Jenővel, a legendás jobbhátvéddel Puskás Öcsi hetvenedik születésnapjára ünnepségen találkoztam először. A pátyi rendezvényen ő volt a társaság lelke: ha leült a hangulat, táncolt, nótázott, mindenkinek volt egy jó szava. Legutoljára az elmúlt évben, július végén Erdélyben, Tusványoson láthattam; a közmédia programsorozatára Pásztor Zoltán, a Magyar Rádió Zrt. intendánsa hívta meg. Noha a jeles vendéggel már jó időben megbeszéltem az interjút, a program elhúzódtott, a fiatalokkal zsúfolásig megtelt sátorban záporoztak a kérdések, majd az autogramkérők léptek a porondra. Füzetekbe, trikókra, zászlókra kérték az aláírást, egy csinos lány saját karjára „vésette” a kézjegyet. Amikor oszlott a tömeg, kerestünk egy nyugodt zugot az interjúra. Kérdeztem, mennyi ideje van. Kedvesen nyugtatott meg, hogy ráér, kérdeznek csak bátran.

– Az előbbi beszélgetésben is többször említette az utazásait. Hány országba jutott el?

– Pontosan nem tudom megmondani. Egy ideig pedig számon tartottam, de amióta megnyíltak a határok, és Európában szabadon mozoghattunk, már nem követem. Ausztrália kivételével minden világrészen megfordultam, emlékeztetések voltak kínai és amerikai útjaim. Noha az Újvilágban ötször jártam, Izraelbe pedig hat alkalommal jutottam el, a legkedvesebb számomra mégis Ma-

gyarország maradt. Magyarország és a Kárpát-medence.

1991-től a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálatnál a sportot képviselem, így támogatom, hogy egy értékes kezdeményezés alapján az erdélyi gyerekek győztes focicsapata a gyermeknapon Magyarországra jöhessen. Ilyenkor elvisszük őket a Hősök terére, a Citadellára s a Bala-

tonhoz is. Fontos, hogy a mai rohanó világban a gyerekek ne csak a futballpályát és a labdát lássák. Azon dolgozom, hogy minél jobban megismerjük egymást, a magyar gyerekek eljussanak Erdélybe és fordítva.

– Annak idején, amikor külföldön jártak, az aranycsapathoz méltó volt az elhelyezésük?

– Általában előkelő szállókban laktunk. A hotelnek elemi érdeke volt, hogy jól érezzük magunkat. Más csapattal ellentétben szakácsot nem vittünk magunkkal, a sportorvos feladata volt az étkezések összeállítása. Legfeljebb a „nem magyaros” fogásokra panaszkodhattunk. Szokatlan menüket is megkóstoltunk, Alma-Atában például tevehúst kínáltak. Sok helyen jobb is volt, hogy nem tudtuk, mit is eszünk.

– Számos pályatársával ellentétben soha nem gondolta, hogy idegenben kamatoztassa tudását?

– Erős magyarságtudatomnak köszönhetem, hogy soha eszembe se jutott a disszidálás vagy a külföldi szerződés. Amikor egy magyar milliomos, sportrajongó, egykori katonatársam Kaliforniába hívott meg, huszonegy napra mehettem, de a tizenhatodikon napon már elkapott a honvágy. Hiába éltem luxuskörülmények között, a házból kilépve a huszonhat fokos tengerbe gyalogolhattam közvetlenül, könyörgtem vendéglátómnak, hogy intézze el a korábbi hazamenetelemet. Amikor két nap múlva felszállhattam a gépre, nagy kő esett le a szívemről.

– Külföldi útjain hogyan töltötte a szabad idejét?

– Az időt általában akkor is szükre szabták. A hétvégi meccsre – legyen az Svédország vagy Anglia – az akklimatizálódás végett csütörtökön utaztunk. Nemcsak a szállodában töltöttük el az időt, az adott várost is megismerhettük. Hivatalból ugyan kísérték minket, de viszonylag szabadon mozoghattunk. A csapat nimbusza itthon már akkor is nagyon volt, így senki nem gondolt a kinn maradásra. A feszültség oldására gyakran mentünk együtt moziba.

Minden országban, városban a legszebb hely a templom, ha csak tehettem, azokat megnéztem. Így tettem Londonban és Párizsban is. De ne menjünk messzire! Ha szép istenházát szeretnénk látni, nyolc kilométerre fekszik tőlünk Esztergom, számomra – a Vatikán után – a legszebb bazilika. A város mellett vettem hét-

A legendás aranycsapat – Buzánszky Jenő balról a hetedik

végi telket, és hazafelé jövet mindig betérek a székesegyházba egy imára.

– Az ötvenes években a bányászvidékeket és a sportot nem az aktív élet jellemezte...

– Jellemezte, nem jellemezte, nem tudom; az biztos, hogy a háború előtti vidék még tartotta a hitet. Az 1945-ös, ’48-as korosztály még imával feküdt le: „Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, hiszek egy isteni örök igazságban, hiszek Magyarországot föltámadásában.” Talán rajtam kívül Grosics Gyula volt még hívő a csapatban, egyszer nyilatkozta is, hogy megfordult a fejében a pápi pálya. Viszont nem csak a templomba járason lehetett lemérni a hitet, a társaságban mindenkinek megvolt a maga belső lelkivilága. A Himnusz után az egész csapat a „magyarok Istene, segíts!” szavakat mondta együtt.

– Az aranycsapat tagjainak java része fiatalon halt meg. Másképpen alakult volna az életük, ha a berni Wankdorf Stadiont győztesen hagyják el 1954-ben?

– Badarság! Nem egy meccsen fordul meg a világ. Jön egy másik mérkőzés, s a játékos az előbbi elfelejti. Nem a múlttal kell törődni, hanem a következő feladattal. Az élet ment tovább, noha a legtöbben levontuk a tanulságot. Ma már mindenki számára világos, hogy a játékevezetők csalták el a meccset. Nem volt hasonló a sportörténelemben, hogy egy csapat négy

sorsdöntő mérkőzéséből hármat ugyanaz vezessen, vagy közreműködjön benne. Kár már ezen siránkozni.

Az 1954-es vébédöntő hatvanadik évfordulójára engem is meghívtak az ünnepségre Bernbe. Berlinbe is hivatalos voltam, a megemlékezés sportszerű és korrekt volt. Az egykori ellenfelek között baráti szálak szövődtek. Amíg élt, a híres csatárral, Fritz Walterrel tartottam a kapcsolatot, többször találkoztunk. A győztes gárdájukból már csak ketten vannak az élők sorában: a fedezet, Horst Eckel és Hans Schäfer, aki balszélen volt ellenfelem.

Sokan kérdezték, miért a németeknek drukoltam a mostani vébédöntőben. Miért ne, a futball ilyen: örömből és méregből áll. Más szálak is kötnek a németekhez: a Rajna-parti tartomány és Komárom megye 1991 óta szoros kapcsolatban van. A csereprogram keretében fiatalok utaznak ki, s mi is vendégül látunk német iskolásokat, akikkel a foci is gyakran szóba kerül.

– Emlékezzünk az aranycsapatra!

– A válogatottban rend és fegyelem uralkodott. A külföldre járás csak a sportolók kiváltsága volt, az útleveleket a határon kaptuk meg, és senki nem vihette haza. Így mindenki életbevágónak tartotta, hogy a kiváltságosak tagja maradhasson. 1950-től a forradalomig a csapat összeállítása nagyjából változatlan is volt. Ha nem jön 1956, senki nem ment volna el. Utána is érhattünk volna még el szép eredményeket, de a csatársor: Kocsis, Czibor, Puskás nélkül az egység felbomlott.

Az aranycsapat hírnevén viszont nem fogott az idő, ma is mindenütt emlegetik, itthon és külföldön egyaránt. Egy vállalkozó mesélte, hogy amikor Dél-Amerikában a repülőtérrel taxival mentek a szállodába, a sofőr, miután megtudta, hogy utasai magyarok, büszkén elsorolta a legendás felállást, s még pénzt sem kért a fuvarért.

■ CSERMÁK ZOLTÁN

Az interjú Tusnádfürdőn készült 2014. július 25-én

Újságunk előfizetői példányainak kézbesítése után egy nappal, január 30-án a budapesti Szent István-bazilikában helyezik végső nyugalomra Buzánszky Jenőt. A gyászszertartást 13 órakor tartják. Barátai, tisztelői a bazilikában vehetnek végső búcsút az olimpiai bajnok, világbajnoki ezüstérmes hátvédétől.

FOTÓK: ARCHIV

Református püspökszentelés

► **Beiktatták tisztségébe Fekete Károlyt, a Tiszántúli Református Egyházkerület megválasztott püspökét. A debreceni Nagytemplomban január 24-én megtartott, istentisztelettel egybekötött püspökszentelő közgyűlésen együttal megalakult az új egyházkerületi közgyűlés.**

Az istentiszteleten *Bölcskei Gusztáv*, a Tiszántúli Református Egyházkerület eddigi püspöke, aki tizenennyolc éven át vezette a kerületet, prédikációjában a türelmes és vigasztaló Istentől beszélt. Kiemelte, hogy míg Isten türelmes, addig az ember türelmetlen, és nem bírja kivárni, hogy a következő napon is olyan jó lesz-e, mint a main, ezért be akarja biztosítani magát. A türelmetlen lélek ott van egy tisztújításban és mindennapjainkban is, pedig a türelmes Isten adhatja meg nekünk azt, hogy egyetértésre jussunk. Isten a vigasztalás Istene is, aki azt hirdeti nekünk, hogy sosem kell magunkra maradnunk, mert van Valaki, aki kölcsönadja a hangját, a szemét, a szívét, a tekintetét, és összekapcsol mágával. Ha hisszük, hogy a türelem és vigasztalás Istene megtűr és megvigasztal, akkor nincsen más dolgunk, csak befogadni egymást, mert csak együtt tudjuk Krisztus törvényeit megtartani.

Bölcskei Gusztáv igehirdetése után letette püspöki esküjét *Fekete Károly*, valamint hivatalosan is beiktatták tisztségébe. Az új egyházi vezetőre Bölskei Gusztáv és *Derencsényi István* főjegyző mellett a kerület esperesei, a Generális Konvent elnökségének tagjai és a protestáns egyházak vezetői mondtak áldást. Az evangélikus egyház részéről *dr. Fabiny Tamás* püspök köszöntötte Fekete Károlyt. A Tiszántúli Református Egyházke-

rület új vezetője igehirdetésében felhívta a figyelmet a mindent Krisztusért tevő tanítványság veszélyére, mert ekkor Jézus helyett az önös érdek kerül az előtérbe. Az ilyen egyház pedig hatalmaskodó, agresszív, dühös és dacos – hangsúlyozta.

Hozzáfűzte, hogy a Krisztussal élő emberben Krisztus maga érvényesül, ha vele megyünk az úton, akkor abból lelki megújulás lesz – ez a tanítványság célja.

Az igehirdetés után Fekete Károly elmondta püspöki székfoglaló beszédét is. Kifejtette, hogy az egyetemes papság elvének fokozott megvalósulását azzal kívánja segíteni, hogy a nem lelkeszi gyülekezeti tagokat, presbite-

reket partnernek tekinti. Bejelentette, hogy a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készülve a Tiszántúli Református Egyházkerület idén és jövőre „Hirdesd az igét” mottóval szervez változatos műfajú, kreatív programokat.

► [reformatus.hu](#)

BARCZA JÁNOS FELVÉTELEI

Kilépni a falak közül

Ökumenikus fesztivál lesz Szegeden

► **Tágas tér néven rendeznek közös, ökumenikus, ingyenes fesztivált Szeged keresztyén közösségei idén ősszel. A fesztivál célja, hogy félreértéseket oldjon fel, hogy az egyházak kilépjenek a falaik közül, és hogy a szegediek tudják, jó helyen élnek, és van küldetésük a hétköznapiakban.**

A szervezők nevében *Czagány Gábor* református egyetemi lelkész közölte: Szeged polgárait olyan alkalomra várják majd, ahol jól és otthon érezhetik magukat, és ahonnan úgy térhetnek haza, hogy tudják, feladatuk és küldetésük van. A *Tágas tér fesztivál* célja az is, hogy az egyházak megmozduljanak, kilépjenek a saját megszokott falaik közül. Cél az is, hogy „az egyházaknak és a városnak legyen egy őszinte találkozása”, mert – ahogy a lelkész fogalmazott – számos félreértés van, amelyeket jó, ha eloszlatunk, és látjuk: ugyanazokért a jó dolgokért küzdünk.

A fesztivál háromnapos lesz, szeptember 25–27. között rendezik meg a szegedi Erzsébet ligetben, illetve a környékén. Lesznek sportprogramok a közeli kis stadionban és családi programok a Szent Erzsébet-templomban, illetve a plébániai közösségi házban. A ligeti nagyszínpadon pedig koncertek és várhatóan szélesebb rétegeket érdeklő programok várják a közönséget.

Már elfogadta a meghívást például *Böjte Csaba* ferences rendi szerzetes, a Dévai Szent Ferenc Alapítvány alapítója és *Szenczy Sándor*, a Baptista Szeretetszolgálat vezetője.

A program azonban nem elsősorban az egyházak, közösségeik és

intézményeik bemutatkozását szolgálja, hanem egy olyan tér létrejöttét, ahol számtalan Szegedért dolgozó intézmény, csoportosulás megjelenhetne. Ez a kezdeményezés „a legtitább jele az egységnek, amelyről az ökumenikus imahétben beszélünk” – mondta a lelkész.

Lapunk kérdésére Czagány Gábor elmondta: a fesztivál semmilyen értelemben sem konkurenciája a Csillagpont református és a Szélrózsa evangélikus ifjúsági fesztiválnak. Részen azért, mert más célcsoportot érintenek, másrészt pedig azért, mert a *Tágas tér* széles körű felekezeti háttérrel szervezik. A munkában részt vesznek a szegedi katolikusok, reformátusok, evangélikusok, baptisták, metodisták, az evangéliumi pünkösdi gyülekezet, sőt az ortodoxok is.

A fesztivál ingyenes lesz. A költségeket a tavalyi és az idei ökumenikus imahét szegedi alkalmainak perselyadományából és közegyházi támogatásból kívánják fedezni. Utóbbi még csak kérésként fogalmazódott meg az egyházak vezetőihez, tekintettel arra, hogy – miként az egyetemi lelkész fogalmazott – ez a fesztivál „szinte országos jelentőséggel bír”.

■ HEGEDŰS MÁRK
Reformátusok Lapja

Figyelni a Részletekre

Köntös László kötete

Hadd kezdjem fehérvári és Fejér megyei kötődésekkel! *Köntös László* református püspökhelyettes, egyházkerületi főjegyző és a Dunántúli Református Tudományos Gyűjtemény igazgatója magyarálmási és fehérvárcsurgói kötődésű ember, édesapja ezeken a településeken volt lelképásztor. Ám a *Részletek* című könyvnek van egy fehérvári aktualitása is: az egyik írás, egy nyílt levél ahhoz a *Cserhalmi Györgyhöz* szól, aki immáron a Vörösmarty Színház művésze. Ez a vitairat szeretettel és határozottan szól ahhoz a kiválósághoz, aki kemény kritikával illette egyházát. Köntös László elismeri a bírálat elemeinek jogosságát, ám vitába száll elhamarkodott állításaival.

Igen, ez a szeretetre épülő, de az anyaszentegyházat hibáival együtt is elfogadó s azért határozottan kiálló attitűd jellemzi a szerző magatartását. Az egész, sok műfajú könyvben. Hiszen olvashatunk itt igehirdetéseket, tanulmányokat, cikkeket, vallomásokat. A személyes és a tudományos hang megannyi megnyilvánulását.

Egy hívő, „liberális és konzervatív” egyházi ember erkölcsileg egyértelmű portréja kerekedik ki a kötet segítségével. Aki az Ige üzenetét tartja a legfontosabbnak, ám tevékeny részese a mindennapi életnek, a világ – egyházi oldalról oly gyakran bírált – valóságának. Nem hiszi, hogy csupán az egyháznak van lelki valósága, s közben szembenéz az úgynevezett kényes kérdésekkel is, mint például a pénz, az anyagi ügyek vagy a homoszexualitás. (Ez utóbbival kapcsolatban hangsúlyozza, hogy a bűn elítélendő, de a bűnös ember nem. Ugyanakkor éles határvonalat húz maga a jelenség, illetve a sokak által követelt „melegházasságok” között. S mint tudjuk, van, aki éppen a választási kampányban „melegíti föl” ezt a problémát...)

Az ajánlást író dunántúli református püspök, *Steinbach József* szerint „Köntös László rendkívüliségében ott van minden korábbi rend, hagyomány, azaz örökségünk tisztelete, és mégis az azokon való túllépés, a valódi megújulás szándékával”. Tegyük hozzá: ez minden megújulás és reformáció lényege.

Köntös őszinte és tiszta szívű írástudó, akinek stílusa, nyelvezete irodalmi értékű. Közben minden mondata arról tanúskodik, hogy a hit és a tudomány, másfelől az érzelmek és a gondolkodás édestestvérek lehetnek, s ostobaság egymás ellen kijátszani őket. Leghitelesebb forrása a Biblia, és hirdeti Jézus mindenekelőlttiséget.

Az is természetes, hogy *Kálvin* példája is fontos számára. „...emelt fejjel továbbra is fölvallaljuk hitvallásos kálvinizmusunkat – írja –, azt ma is érvényesnek tartjuk. S ez nem mellőndöngetésből áll, hanem az Ige előtti megállásból, önigazolási kényszertől mentesen, bűnvallásból és emberi létünk esendőségének töredelmes megvallásával”

A „műemlék egyház” és „műemlék keresztyénység” helyett az élő hit hirdetője ő. Ugyanakkor tudományos jellegű és értékű tanulmányokban és esszéikben szól a legfontosabb dolgokról. Például akkor, amikor a felvilágosodás és a keresztyénység viszonyát vizsgálja igen alaposan, logikailag kiválóan fölépített eszmeifuttatással. Az egysíki gondolkodás helyett az árnyaltság szép példájával.

Sokat ír az egyház mai szerepéről, helyzetéről, feladatáról. Többek között az 1990 óta megváltozott viszonyok közötti szerepről. Egy elgondol-

koztató mondata: „A rendszerváltás után közel két évtizeddel ki kell mondanunk, hogy a régi keresztyén társadalom visszaállítása nem járt sikerrel”. Aztán jön kemény kritikai hangja a nemzet romlásáról. És szól az önsajnálát káros voltáról, hiszen az „a hitetlenség egyik formája”.

Persze fölvethető a kérdés: az említett keresztyén társadalom annak idején keresztyén volt-e egyáltalán? Hiszen oly korán megkezdődött a romlás, szerte a világban, a tiszta források korszaka után. Oly korán elfordult az ember és gyakran az egyház is a jézusi úttól. Persze abban teljesen igaza van Köntös Lászlónak, hogy „a régi keresztyén társadalom... azért tudott mintegy önmagától működni, mert templom, lakóhely és munkahely összetartozott, mert volt egy egyházas közösség, amelynek a szellemi fundamentuma a keresztyénység volt”.

A történeti örökség hangsúlyozása mellett Köntös az egyházi élet új formáinak kialakítását is szorgalmazza. Ugyanígy az elmélet mellett a mindennapi élet elemzése is nagy teret nyer írásaiban, legyen szó a lelképásztori életpályáról, a Dunántúl sajátosságairól vagy éppen a lelkészek fizetéséről.

Bemutatja fő munkahelyét, a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményét is. Ide kívánczok az az észrevétele, hogy a templom és az intézmény akkor létjogosult, ha érvényes az üzenete. Érinti a református identitás kérdéseit is, vallomása ezeken a helyeken is frappáns és tiszta. „Számomra reformátusnak lenni (...) azt jelenti, hogy egy hagyomány- és emlékezetközösség tagja vagyok, amely közösségnek a története a 16. századra nyúlik vissza. (...) A református hagyományban azzá lettem, aki mindig is voltam, még mielőtt »racionálisan« döntöttem volna. Általa lettem emberré.”

Köntös rövidebb cikkei is azt mutatják, hogy minden írását meghatározza az egység. Az ilyen gondolkodó higgadtan szól a hit racionalitásáról is. (Ahogyan *Prohászka Ottokár* is annak idején a hit és a tudomány egymásmellettiségéről.) Hiszen: „A hit adománya nem arra való, hogy egy másik adományt, az »észt« hatályaon kívül helyezze.” S közben szépen, veretes szavakkal vall Magyarországról, hazáról, nemzetről. Ebben is folytatója a kálvinista hagyománynak. Egy olyan hagyománynak, amelyben a hit és a hazafias érzés édestestvérek. És nincs ebben semmi túlzás, nincs mellőndöngetés.

Internetes blogjaiban Köntös nem zárkózik el a politikától sem, többek között hazánk és a globális világ viszonyáról értekezik. Vagy éppen a nyugati világ válságáról.

Ízig-vérig *világi*, a közügyekben érdekelt ember írja ezeket a szövegeket. Hazájáért aggódó, felelős magyar értelmiségi. Kirajzolódik előttünk egy markáns, 21. századi egyházpolitikus arcéle, karaktere. Nem rejti véka alá véleményét, s ezzel egyben ki is szolgáltatja magát a közvélekedésnek. Így hát nagyon izgalmas szellemi kalandot kínál a *Részletek* című könyv. Olyan kalandot, amely távol áll a kalandorságtól. A legmélyebb hitvilágtól életünk napi aktualitásaiig terjednek határai.

Tanulságos az is, ahogyan a szerző önmagáról elmélkedik. „Liberális konzervatív keresztyén”, aki élénken figyeli a hétköznapi minden változását. Egyik visszatérő fogalma a szabadság, akár egyházi értelemben tekinti, akár úgy, ahogy egy botrányos orosz punkegyüttes akciójáról szól. Hiszen az nem szabadság, ami mások szabadságát gátolja – vallja. Közben kritikával illeti a „nyugati” értékrendet is. És elképed, amikor az előítéleteket tapasztalja. Nem érti, miért a zsidózás, a kommuniztázás, a fasisztázás. A „hiszteroid lélektani háború” ellen szól.

Számára az a fontos, amit Isten tervez velünk a történelemben.

Ugyanakkor remek önportré ez a könyv. Szerzője nem csupán a református, de általában a mai magyar egyházi élet egyik legmarkánsabb képviselője. Érdemes figyelniük a hangjára.

■ BAKONYI ISTVÁN

Köntös László: Részletek. Dunántúli Református Egyházkerület, Pápa, 2013. Ára 2425 forint.

Rendhagyó megemlékezés

Rejtő Jenő

Alig ismertük életét, de könyveit rongyosra olvastuk, s versenyeztünk, ki tud többet kívülről a *Pizskos Fredből*. Közben könnyesre röhögöttük magunkat a poénokon. Pontosan tudtuk viszont, hogy írói neve *P. Howard*. Azt persze sejtettük, hogy az idegenlégióról csak az írhat ilyen hitelesen, aki maga is egyenruhában masírozott Észak-Afrikában. Köny-

veit csak nagy soká adták ki, gyerekkorunkban még régi kiadások cseréltek gazdát komoly összegekért. Később megtanultuk, hogy valójában *Reich Jenőnek* hívták, hogy harminchét év adatott neki csupán, s mégis hihetetlenül gazdag volt írói munkássága. *Karinthy Frigyes* és *Kabos Gyula* is sokra tartotta. Volt persze, aki nem jóindulattal figyelt rá; feljelentette, hogy zsidó léteire büntetlenül írkal. Aztán 1943 májusában kapott családja hivatalos levelet: „A m. kir. I. közérdekű munkaszolgálatos zlj. Pótkeret pságtól a mai napon 9655/ptk. 1943 sz. alatt azt az értesítést kaptam, hogy Reich Jenő a 101/19 század vesztességkimutatása szerint a hónap elején meghalt.” Ma már pontosan tudjuk halála helyét és idejét: Jevdokovo, Kamenka, Voronyezsi terület, Szovjetunió, 1943. január 1.

Szerb Antal

Othon kiemelt helye volt a könyvespolcon. Édesanyám a hírhedt „spenót”, a hivatalos irodalomtörténet helyett az ő könyvét lapozta fel, ha kíváncsi volt valamilyen adatra. *Szerb Antal* irodalomtörténete legenda volt gyerekkorunk iskoláiban. A tanárok mind ismerték, de kevesen mertek beszélni róla, tantervben pedig alig szerepelt. Mégis, aki kicsit is érdeklődött az irodalom iránt,

nem kerülhette ki a vele való találkozást. Mi diákként nem tudtuk, mi a baj vele, és sajnáltuk, hogy a magyar irodalom története nála 1934-ben véget ért. Mi történt volna, ha tovább él, s megírja a magyar irodalom torzulását? Ez *Révai* rémálma lehetett volna. A bolsevik kultúr pápának nem kellett hadakoznia, a nyilasok tettek róla. Szerb Antal hiába tért át katolikus hitre apjával együtt még 1907-ben, hiába volt keresztapja *Prohászka Ottokár* püspök, hiába volt tanára *Sík Sándor*... Szörnyen elvadult a világ: a keretlegényeknek valószínűleg fogalmuk sem volt, hogy épp kit bántalmaznak; ha tudják, talán hamarabb végeznek vele. 1943-ban, majd 1944. június 5-én is behívták munkaszolgálatra: először Fertőrákosra, majd Balfra került. 1945. január 27-én a balfi tábor pribékjei agyonverték. Két hónap kellett volna még, hogy túlélje. Nem kapta meg a sorstól.

Radnóti Miklós

Radnótival más a helyzet, róla már kisdíák korunkban tudtuk, hogy agyonlőtték. Sokat szavalták, szavaltuk a híres *Razglednicát*: „Így végzed hát te is...” Tudtuk: agyonlőtték, kegyetlenül. Mi, kamaszok is nagyon sajnáltuk, s egyre csak a „Nem tudhatom...” sorait mondogattuk. Hazája volt Magyarország, amely kitaszította. *Glatter* volt eredetileg a neve, több névváltozatot is használt. Nem tartot-

ta magát vallásos zsidónak, és nem akart bujkálni sem. Sok híres keresztény kiállt mellette. Nem sejtették rajta, szörnyen elvadult a világ. Csak nemrég tudtam meg – méghozzá özvegye, *Gyarmati Fanni* évtizedekig szorgalmasan írt, de csak most megjelent naplójából –, hogy a Kerepesi temetőben lévő díszsírban valószínűleg nem a költő nyugszik. Fanni az Abdán az eredeti sírhantról szedett virágot őrizgette, az számára többet jelentett a hivatalos sírhelynél. Ő nem láthatta Radnóti kihanatolását, s ma már tudjuk, hogy a költőt csak a kabát alapján azonosították. A kabát azonban nagy kincs volt a munkaszolgálatosoknál. Az elhunyt bajtárs ruháját a még élők hordták tovább. Radnótiról tehát nem tudhatjuk biztosan, mikor és hol halt meg. A hivatalos dátum: Abda, 1944. november 9. A keretlegényeket megtaglálták, de nem vonták őket felelősségre a költő meggyilkolásért.

Török a követ. A mélyedésből talicskás alakok jönnek. Fécamp keményen összeszorítja a fogát. A fél vízadag elvonása most nagy csapás. Halálos esetleg. Itt a kötőrésnél felhőkben terjeng a por. Szárítja a torkot, ingerli a tüdőt. És lovagolnak a kőhalom tetején a súlyos kalapáccsal. Ütemes, folytonos zörgés szakatol, ahogy lecsapnak sebesen, szünet nélkül, egyszerre. (...) Emberek, akik különböző korúak, foglalkozásúak, más a műveltségük, a neveletésük, itt együtt török verejtékezve a szürke, ostoba követ, és annyi előnyük mégis van ebből, hogy felfedezik egymásban és önmagukban a *Jót*, amiről eddig nem tudtak, mert nem hitték. De itt baromi robotosok lettek. És milyen kínban, keservesen, elveszett hittel a bezárult holnap előtt, testileg, lelkiileg megtört erővel...

Ezek a halálszürke kövek és csontvázfehér utak ítéletnapján jajgatni fognak, sírni. És vér serked a rögből, ha sorakozót fúj az arkangyal!

A rekkenő délelőttben elviselhetetlen kínok, száz és száz hangtalan sikoly vibrál.

Inog a levegő! Grison odajön és vigyorog. – No mi az? Talán a kapi-tánnal mulatni jobb volt?... Mi?!

És röhög. Fécamp fáradt pillával, a búcsúzó tudattól kiforduló szem rezgő, üres fehérjével lassan felnéz.

– Tán pihennél? He?! – kiáltja az altiszt. És belerúg a kezébe. Azután tovább sétál. Iszonyú kín ez a nem túlságos fájdalom is ilyen kivérzetten, kínlódó lélekkel, a merőleges síkból perzselő napkorong alatt.

Váratlanul friss szellő támadt, amitől feléled. Mi ez?...

Valami hatalmas szárny leng feléje; ami légáramlást kavar, és ez erőre hozza ismét.

Nagyot lélegzik. Azután meglát egy lengő kabátszárnyat a sorvadásos Gerard kezében. A fiú legezze.

– Köszönöm... pajtás... – súgta a 63-as, és rámosolygott.

Ez a kegyetlenül őrlő kényszer munka egyetlen szent hozama a kitaszítottaknál: megismerték egymást. Olyan jónak, ahogyan lecsapnak sebesen, szünet nélkül, egyszerre. Ez a kegyetlenül őrlő kényszer munka egyetlen szent hozama a kitaszítottaknál: megismerték egymást. Olyan jónak, ahogyan lecsapnak sebesen, szünet nélkül, egyszerre.

Itt azután újraszületnek. A szenvedés, a nívótlan, kemény munka, a sívár közöny kínjuk iránt, kissé a vallás és a filozófia közötti emelkedetebb, semleges lelki zónával, elválasztja őket az anyag túlértékelt fontosságától. A hiúság, az ambíció, a környezeti véleménye itt nem készíti őket pózokra, áskálódásra, gyűlöletre. Itt egy elbukott emberi tömb minden hősies vagy értelmes cél nélkül, mint valami magányos, pusztá fal, állja a legkegyetlenebb sorsot, szenvedni az emberi közösségen kívül, egy kínai kuli életcéljánál is jelentéktlenebb erkölcsi tartalommal, Afrikában.

És itt azután összenéznek ezek a rabok. És megismerik egymást. „Nini. Ez is ember...” Itt meglátják a másikat a lelket, és ezzel már önmagukban is észrevették. Itt most gonosz, kegyetlen, cinikus bűnösök megosztják egy beteggel a vízadagot. Itt rájönnek, hogy minden rab egyforma a csíkos zubbonyban. Sőt. Anélkül is! Némelyik itt úgy érzi, hogy jobb is lehetett volna azelőtt.

Rejtő Jenő: *Csontbrigád* (részlet)

Egy este Lytto, kit feleletre váró kérdései és nyugtalan, fiatal vére nem hagytak aludni, a palotában ide-oda kószálván, történetesen felvetődött a csillagvizsgáló erkélyére, hol az asztrológus fáradhatatlanul üzte furcsa hókuszpókuszait. Mikor meglátta Lyttót, gondterhes arcot öltött:

– Imádkozzál, apród, szorgalmasan imádkozzál jó urunkért; csillaga gonosz jegybe ért, veszedelem fenyegeti életét. Azt mondják, te nagyon ragaszkodol hozzá. Igaz?

– Igen – felelte Lytto csaknem szemérmesen. Az asztrológus kíváncsian nézett rá, mint valami csodálatos dologra.

Meglehetősen összebarátkoztak azon az éjszakán, bár a barátság inkább egyoldalú volt; Lyttót hidegen hagyta az asztrológus jóindulata, mellyel bevezette tudományra nem túlságosan érdekes titkaiba.

Mikor már unta a sok értelmetlen fecsegést napházakról, aszcenzióról, a hold csomóiról, tranzitusokról, periódusokról, megkérdezte a csillagjóst:

– Mi mozgatja az égen a csillagokat?

A jós áhítatos arcot öltött. – A csillagokat a Szeretet mozgatja, gyermekem. Vonzódnak egymáshoz, mint férfi a nőhöz, követik egymást dübörögve a végtelen mennyei síkon keresztül.

– Mi dolguk lehet akkor az emberek sorsával? Bizonyval eléggé elfoglalja őket a maguk szerelmi élete.

– Fiam, fiam, hát nem tudod, hogy az embereket is a Szeretet mozgatja? A Felső Szeretet nyomán járjuk mi itt lent az Alsó Szeretet útjait.

– Hát az, aki senkit se szeret? – Olyan ember nincs. Az nem ember. Az az Antikrisztus – mondta az asztrológus, és keresztet vetett.

Lytto elbúcsúzott tőle, és sietve távozott a toronyból: borzongott. Az asztrológus babonákkal telt szavai az ő legmélyebb átélését igazolták: nem lehet szeretet nélkül élni. És akkor Galeazzo a magányosság tornyán, az irtózatosszabadság trónusán vajon hogyan állhat meg szemközt a Szeretet Istenével?

Mint egy üldözött futott végig az ozlopos, sötét folyo-

sókon, ősi olasz babonák jártak a fejében az Álarcáról, aki eljön majd az idők végezetén – kisgyermek korában halotta talán, vagy csak emlékezett a földinél ősbib, kimondhatatlanabb emlékezéssel. Buzgó imádságban keresett menedéket, könyörgött megvilágosító kegyelemért rettentő kétségei közt, és nagy sokára elaludt.

Aznapi éjszaka nagyon szép álma volt. Tágas, világos réten át lovagoltak, Galeazzo meg ő. Nagy, fehér madarak szálltak vállukra, és kezükből ettek illatos bogycákat, azután Galeazzo leszállt, megigazította Lytto nyergét, és aggódó figyelemmel arcán kérdezte: „Nem fáradtál el, Lytto? Igazán nem fáradtál el, kisfiú?”

És reggelre kelvén, amikor jólesően nyújtózott ágyában, úgy érezte, hogy megoldotta a rejtélyt: a kép csak az örült milánói festő értelem nélkül való fantazmagóriáját ábrázolja; amiket pedig Galeazzo akkor este beszélt a hatalomról és a magányosságról, azok a vérfagyasztó, istentelen szavak csak az öregedő, beteg ember pillanatnyi elkeseredéséből születtek, és nem volt

jelentőségük; kétségtelen, Galeazzo is van szeretet, mint minden emberben, az ő keze is tud simogatni, szeme mosolyogni, finoman, mint senkié, és legkivált őt szereti Galeazzo, a csendes kis apród. És ez olyan nagyszerű, csodálatos dolog, hogy az a nagy ember ilyen senki kisfiút szeressen, amit ha megtudnának Milánó polgárai, menten eldobnák gyűlöletük fegyverét.

És mikor bement a szomszédos hálóterembe, hogy felkeltse a herceget, széthúzza a roppant ágy függönyét, mosolygott, meghittén, bizalmasan. Galeazzo most is, mint minden reggel, amióta láza elmúlt, magához intette Lyttót, leültette ágya szélére, és a félig még álmos ember együgyű, csaknem gyerekes hangján tréfálkozott vele, hogy miért nem hagyja aludni, hiszen még hajnal van.

– Ugyan mit álmodtál, kis Lytto? – kérdezte ezen a reggelen.

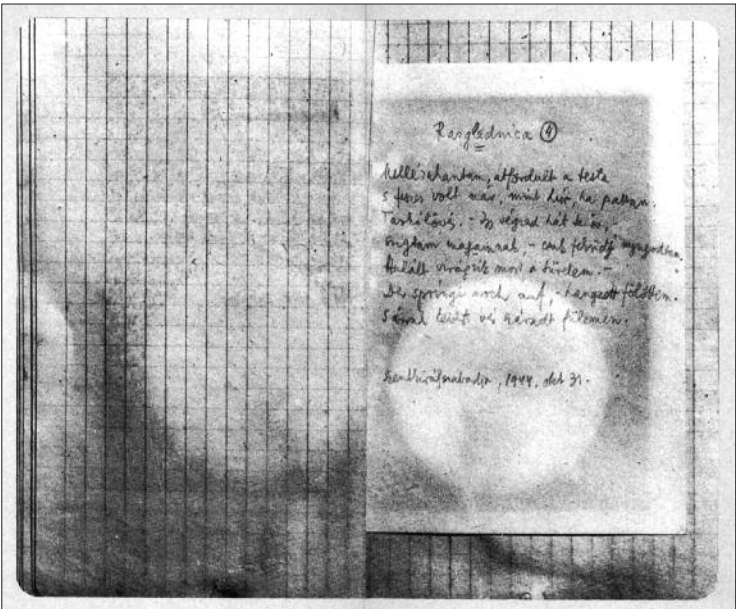
– Nem mondom meg – felelte a fiú elpirulva.

Szerb Antal: *A zsarnok* (részlet)

RADNÓTI MIKLÓS – *Razglednica* (4)

Mellézuhanam, átfordult a teste s feszes volt már, mint húr, ha pattan. Tarkólövés. – Így végzed hát te is, – súgtam magamnak, – csak feküdj nyugodtan. Halált virágzik most a türelem. – Der springt noch auf, – hangzott fölöttem. Sárral kevert vér száradt fülelem.

Szentkirályszabadja, 1944. október 31.

FEBRUÁR 2.: AZ ÚJSZÜLÖTT JÉZUS BEMUTATÁSA A TEMPLOMBAN – LK 2,22–35

Jel, amelynek ellene mondanak

Amikor manapság a *Jézus király, a pártus herceg* című könyv szerzőjének, *Badiny Jós Ferencnek* a nevével fémjelzett, az ezotériát a kereszténységgel vegyítő neognosztikus körök tagadják Jézus zsidó származását és az ószövet-ségi vallásban való neveltetését, nem árt, ha a lutheri reformációtól idegen hatások befolyása által egyházunkban feledésbe merült ősi egyházi ünnep tartalmát évről évre felelevenítjük. Annál is inkább, mert a 2007-ben kiadott és a püspöki ajánlásában gyülekezeti használatra javasolt *Liturgikus könyv* a lutheri reformáció 16. századi hagyományához visszatérve a február 2-i ünnepet – *Az újszülött Jézus bemutatása a templomban* címmel – visszavette a megtartandó ünnepnapok sorába.

Bár ezt az ünnepet római katolikus testvéreink az idők során Magyarországon *Gyertyaszentelő Boldogasszony* elnevezéssel, a misekönyvek hivatalos elnevezése szerint pedig *Purificatio Beatae Mariae Virginis* (A Boldogságos Szűz Mária tisztulása) néven Mária-ünnepként alakították, valójában a Krisztus-ünnepnek sorába tartozik. Erről tanúskodik a nap evangéliuma is. Luther ezért nem hagyta el ezt az ünnepet, és a lutheri hagyományhoz nálunk hűségesebben ragaszkodó evangélikus egyházak a mai napig megtartják.

A kijelölt evangélium az újszülött Jézusnak a mózesi törvényben előírt templomi bemutatásáról szól, és az akkor róla elhangzott simeoni prófeciát tartalmazza. Az újszülött templomi bemutatására az adja az okot, hogy *„leteltek a tisztulásnak a Mózes törvényében megszabott napjai”*. Az evangélista – talán profetikusan előrelátástól vezelve – nem is említi Mária nevét, noha az ő szülés utáni tisztulásáról van szó, miként 3Móz 12,4–8 előírja: *„Még harminchárom napig maradjon otthon az anya, míg megtisztul a vértől. Semmiféle szent dolgot nem érinthet, a szent helyre sem mehet be, míg el nem telnek tisztulásának a napjai. (...) Amikor eltelnek a fű vagy leány miatti tisztulásának napjai, akkor vigyen el egy esztendős bárányt égőáldozatul, egy ga-*

lambfiókát vagy egy gerlicét pedig vétekáldozatul (...). De ha nem telik neki bárányra, akkor fogjon két gerlicét vagy két galambfiókát: egyet égőáldozatul, egyet vétekáldozatul. A pap pedig végezze el az engesztelést az asszonyért, és az tiszta lesz.”

Lukács tehát nemcsak azt tartja fontosnak, hogy Jézust nyolcnapos korában a törvény előírása szerint körülmételték, hanem arról is beszámol, hogy harminchárom napos korában bemutatták a templomban. Mert a templomban játszódó történetnek nem Mária, hanem az újszülött Jézus a főszereplője. Ezt erősíti meg az agg Simeon róla mondott próféciaja is: *„Íme, ő sokak elesésére és felemelésére rendeltetett Izráelben, és jelül, amelynek ellene mondanak, ..., hogy nyilvánvaló legyen sok szív gondolata.”* A ki-pontozott rész tartalmazza a Máriára vonatkozó közbevetést: *„a te lelkedet is éles kard járja majd át”*.

Téves írásmagyarázat, hogy a Mária lelkét átjáró kard fogja a szívek gondolatait nyilvánvalóvá tenni. Simeon jóvendőlése szerint maga Jézus lesz az a jel, aki a szívek indulatát nyilvánvalóvá teszi aszerint, hogy elfogadják-e, vagy ellene mondanak. Abból lehet megtudni, kinek mi lakik a szívében, ahogyan Jézushoz viszonyul.

Mert Jézus Isten művében ebben az értelemben is a kinyilatkoztatásnak – a szó eredeti értelmében a titkok leleplezésének – választott eszköze. Jézus élete, igehirdetése, csodái, kereszthalála, sírba szállása és föltámadása nemcsak Istennek az ember iránt addig rejtett szándékát teszi nyilvánvalóvá, de leleplezi az emberi szív titkát is: hogy az ember miként viszonyul Istenhez. Aki Jézusnak mint az Isten üdvözítő akaratát kifejező jelnek ellene mond, az Istennek mond ellent, akkor is, ha Isten iránti vallásos buzgalommal teszi ezt. Ezért – bár Jézus Isten üdvözítő szándékának a jele – számára mégis bukást hozó jellé lesz. Aki viszont hittel felismeri Jézusban Isten üdvözítő szándékának jelét, azt Jézus talpra fogja állítani a bűn okozta bukásból, és végül a halál porából is fölemeli.

Ennek fényében érthetjük meg Mária valós szerepét a történetben. Mária mindenben eleget tesz a mózesi törvény rá és gyermekére vonatkozó előírásának. Ezzel egyértelművé teszi: Jézus mint az Isten üdvözítő kegyelmének és szeretetének a törvényen messze túlmutató jele nem a törvényen kívül áll, és nem is a törvénnel szemben áll. Bár – mint Simeon jóvendőli – sokan épp a törvény nevében, a törvényre hivatkozva fognak ellene mondani. És miközben azokat fogják törvénszegőnek bélyegezni, akiket Istennek a Jézusban önmagáról adott jele fölemel, megment, új, el nem múltó életre támaszt fel, valójában azok lesznek a törvénszegők, akik ennek a jelnek ellene mondanak.

Simeon – talán Mária iránti tapintatból – nyíltan nem mondja ki, hogy ebben az ellentmondásban egészen odáig mennek majd, hogy Jézust megölik a kereszten. Csupán rejtve utal erre: *„a te lelkedet is kard járja majd át”*. Ezzel nem a fia halálra kínzását végignéző édesanya fájdalmára utal. Hanem arra, hogy Mária lelkében Jézusnak azt a fájdalmát fogja átélni, amelyet számára azoknak a bukása okoz, akik neki – mint az Isten mentő szeretetét kinyilatkoztató jelnek – ellene mondanak ahe-lyett, hogy hittel megragadnák ezt a jelet, és engednék, hogy általa életükben is beteljesedjék Isten üdvözítő műve.

Ha tehát keresztyénként úgy gondolunk a Jézusnak és a benne való hitünknek ellene mondók majdani bukására és kárhozatára, mintha ezzel elégtételt nyernénk, akkor szívünk titkolt gonoszságát leplezzük le. Ha viszont őszinte szeretettel aggódunk azokért, akik önmaguk bukását idézik elő azzal, hogy Jézusnak mint Isten szerelte jelének ellene mondanak, akkor Máriával együtt osztozunk Jézusnak az ő elvesztésük miatt érzett fájdalmában, és szüntelenül imádkozunk megtérésükért és megmenekülésükért.

Akár módunk van istentiszteleten részt venni, akár nincs, erre az imádságra késztessem mindnyájunkat Urunk templomi bemutatásának ünnepe.

■ VÉGHELYI ANTAL

A hónap igéje

„Nem szégyellem az evangéliumot, hiszen Isten hatalma az, minden hívőnek üdvösségére.” (Róm 1,16)

A mai ember mindenféle okkult praktikát elfogad. Kenőcsöket, szertartásokat, életmódot, furcsa tanácsot, zöldségeket (szó szerint). Csak egyet nem: az evangéliumot. Pedig *„Krisztus evangéliuma”* világos, logikus és ésszerű. Ezenkívül szívhez szóló is.

Miért ilyen a „felvilágosult” ember? Tulajdonképpen azért, mert elsötétült: *„...megismerték Istent, mégsem dicsőítették vagy áldották Istenként, hanem hiábavalóságokra jutottak gondolkodásukban, és értetlen szívűik elsötétedett.”* (Róm 1,21) Döbbenetes: minden hamis dolgot bevesz a mai ember, kivéve az igaz evangéliumot. Miért? Mert jól tudja a sátán, hogy csak egy dologtól kell visszatartani az embert: az igazságtól és a Megváltótól.

Középiskolás korunkban, körülbelül a hetvenes évek elején csodálkoztunk azon, hogy az állam elismerte az iszlám felekezetet hazánkban – ugyanakkor a keresztyéneket visszafogta, háziköreinket tiltotta, és néhány lelkész ellen per is indult. Hát ne csodálkozzunk, hogy hova jutottunk.

Az Európai Unió alkotmánya is elszakadt keresztyén gyökereinktől. A légikísérő büntetést kap azért, mert egy kis kereszt van a nyakában. A svéd hívó lelkészt elítélik, mert az Ige alapján szót emel a súlyos erkölcsi kilengések ellen.

Ebben a környezetben nagy hitvallás már az is, ha valaki ki meri mondani, hogy „hiszek az Úr Jézusban mint az én személyes Megváltómban.” Nagy bizonyosságtétel, ha a távol maradók között elmegy a gyülekezetbe; ha

étteremben csöndben meghajtja a fejét, és hálát ad az Úrnak az eledelért.

Igénk azt is üzeni, hogy ne félj, ne szégyenkezz. Nem biztos, hogy a többségnek van igaza. Még a kisebbségnek sem. De az Úrnak és az ő Szavának mindig igaza van. Merj ahhoz ragaszkodni és aszerint élni. Akkor biztosan jól választasz úttajdon. A helyest, a jót nem szégyellni kell, nem is dicsekedni kell vele, hanem vállalni kell.

Légy egyenes ember. Ne búj el a háttérben, ne hallgass, ha kérdeznek, ne félj, hogy tán megvetnek, vagy ókonzervatívnak tartanak. A Biblia mindig új és modern. A Bibliának mindig van mai üzenete. És ha hozzád szól, és te meg is valósítod, amit mond neked, akkor életeden keresztül szólni fog a másik emberhez is. Aki most lehet, hogy legyint, de magában elgondolkodik. És lesz, aki majd később azt mondja, mint a százados a kereszttövében: *„Bizony, Isten Fia volt ez!”* (Mt 27,54)

Ne szégyellj hát az evangéliumot! Az örömhírt, hogy van szabadság a bűn, az ellenség, a bajok és önmagad bűnköréből. Az evangélium hatalom. Nem a tudás, nem a fegyver, nem az összeköttetések, nem a ravaszság a hatalom: Krisztus evangéliuma. Ahol ezt hirdetik szóval és étellel, ott Isten cselekszik. Bűnösnek bocsánatot ad, szegényt gazdaggá tesz, árvának Atyja lesz, gyengének oltalma. A tenger lecsendesül, a vihar megszűnik. És lesz nagy csend és békeesség, amelyben megtudod, hogy az Úr itt járt közöttünk.

A Mindenható egyre képtelen: rosszat tenni. Isten a hatalmát jóra használja. Ahogy igénk mondja: üdvösségünkre. Bízz az Úr mindenekfölötti hatalmában!

■ SZÉLL BULCSÚ

HETI ÚTRAVALÓ

„Nem a magunk igaz tetteiben, hanem a te nagy irgalmadban bízva visszük eléd könyörgéseinket.” (Dán 9,18c)

Hetvened hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi elbizakodottságból odaadó istentiszteletre hívnak. Az egyházi év új szakaszába érve, börtelöben igaz megtéréssel készüljünk a negyennapos böjti időre! Ehhez igaz önismeretre van szükségünk, és Jézusra, aki meghalt bűneinkért, hogy Istenhez vezessen minket; aki elhívott és kiválasztott, hogy munkásai legyünk. „Az Úristennél van az irgalmasság, és csak ő a mi hatalmas megváltónk” (GyLK 762). „Az Isten lélek, és akik imádják őt, azoknak lélekben és igazságban kell imádniuk.” (Jn 4,24) Hetven nap múltán lesz fehérvasárnap, s ma még küld a gazda: *„Menjete el ti is a szőlőmbe, és ami jogos, megadom nektek.”* A kiszámíthatatlan jóságos Istennél az órabér azonos a napszámmal: ő szuverén Úr – *„Hát nem tehetek azt a javaimmal, amit akarok?”* –, és nem bánik velünk igazságtalanul. *„Így lesznek az utolsókból első, és az elsőkből utolsó.”* (Mt 20,4.15.16) „Itt megszűnik minden érdem, s egyedül Isten kegyelme dönt, hogy az elsőből esetleg utolsó, az utolsóból első legyen. Mindazt, amit kaptatok, ingyen, tiszta irgalomból kaptátok” – tanít *Luther dr.* Hervadhatatlan koszorúért küzd Pál: *„Én tehát úgy futok, mint aki előtt nem bizonytalan a cél..., hanem megsanyargatom és engedelmessé teszem a testemet, hogy... ne legyek alkalmatlanná a küzelemre.”* (1Kor 9,26–27) A fővámszedő Zákus előrefutott, hogy Jézust megláthassa, s jutalma örök befogadás lett az atyai házba. *„Ma lett üdvössége ennek a háznak... az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elvesztettet.”* (Lk 19,9–10) Minden munkásnak szól az intés: *„Ügyeljete arra, hogy senki se hajoljon el Isten kegyelmétől... Ne legyen senki parázna vagy istentelen”,* hogy a megtérés útját megtalálhassa! (Zsid 12,15–16) Ez évi vezérigéinkre emlékeztetve mindenkori tanítványával azonosítja magát Jézus Urunk, és méltó jutalmat ígér: *„Aki titeket befogad, az engem fogad be, és aki engem fogad be, az azt fogadja be, aki elküldött engem.”* (Mt 10,40) S örömmel tehetünk tanúságot: hit által Krisztus él bennem (lásd Gal 2,20). Pál tanítgatja Isten munkatársait: a viszálykodás a lelki kiskorúság jele. *„...ki-ki úgy szolgál, ahogy megadta neki az Úr. (...) és mindegyik a maga jutalmát kapja majd fáradozásához méltóan.”* (1Kor 3,5.8) A páska ünnepe előtt Jézus megtisztította a templomot, és ezt mondta: *„...ne csináljatok piacteret az én Atyám házából!”* (Jn 2,16) Beteljesítette az Írásokat: *„Mert a házad iránti féltő szeretet emészt; rám hull a gyalázat, ha téged gyaláznak.”* (Zsolt 69,10) A christianusok elhívásáról s kiválasztásáról ezt tanítja Pál: *„...azokat választotta ki Isten, akik a világ szemében... lenézettek, és a semmiket, hogy... egyetlen ember se dicsekedjék az Isten színe előtt. Az ő munkája az, hogy ti Krisztus Jézusban vagytok. Őt tette... megváltással...”* (1Kor 1,28–30) „Elfogadtál és elhívtál, élő Jézus, Mesterünk. / Kegyelem, hogy veled járó tanítványok lehetünk.” (EÉ 475,1)

■ GARAI ANDRÁS

Hogyan imádkozunk?

A mai modern és gyorsan változó világban is meg szeretnénk találni azt az órát vagy napot, amikor minden csendesebb, nyugodtabb lesz, és Isten előtt személyesen hozzá, közvetlenül imádkozhatunk. Ha ezt a szándékot jó szívvel éljük meg, csak akkor lehetünk gazdagabbak testben és lélekben.

Sokat vétünk az imádság ellen: sokszor figyelmetlenül elhadjuk, monoton hangon mondjuk el. Ha szükségünk van valamire, Istenhez fordulunk, és kérjük; ha baj van, akkor is hozzá fohászkozunk. Van egy elképzelésünk – hátha a jó Isten segít. Kinek mondjuk el, ha nem annak, aki segíteni tud rajtunk, ha bánatunk van, vagy ha örülünk? Hiszen ő áll a legközelebb hozzánk!

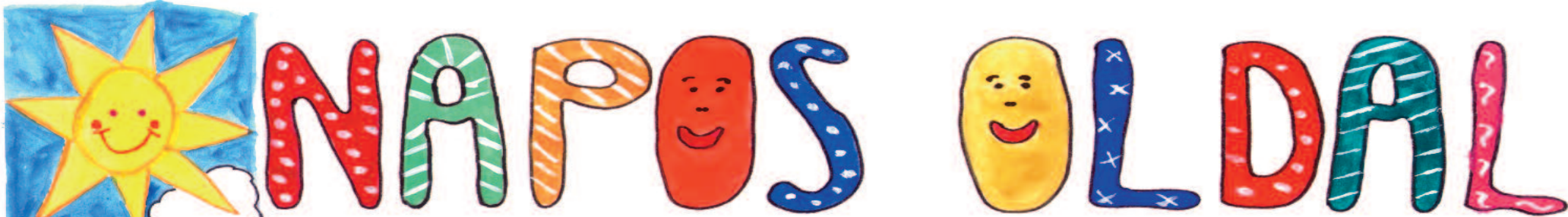
Legyen meg az imádkozás helye életünkben mindig, amikor csak lehetséges. Ha végigrohanjuk a napot, gondoljuk át, mit mulasztottunk el! Sokunk szívében ott van a szorongás, hogy egyedül maradtunk, nem értenek meg bennünket, bizonytalan a jövőnk. Jézus ajándékot kínál, azt, hogy közösségbe kerülhetünk Isten-nel, és így megtanulhatunk félelem nélkül élni. Jó lenne, ha megtanulnánk, hogy mindig őszintén elmondjuk Istennek, mit akarunk.

Mit tudunk az imádkozó Jézusról? *„Történt egyszer, hogy valahol imádkozott, és mikor befejezte, így szólt hozzá egyik tanítványa: »Uram, taníts minket imádkozni...«”* (Lk 11,1)

Először úgy imádkozott, hogy láthaták őt, később úgy is, hogy egyedül volt, és csak az Atyával beszélt. De imádkozott fennhangon is.

Teremtsünk egy kis csendet, menjünk a belső szobánkba, és merjünk szívből imádkozni Urunkhoz! *„Gyönyörködj az Úrban, és megadja szívved kéréseit!”* (Zsolt 37,4)

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Barna medve

Állatkertekben biztosan láttátok már, ahol mint időjós is szerepel.

Hatalmas állat, Közép-Európa legnagyobb ragadozója. Az utóbbi időben többször is felbukkant az Északi-középhegység erdeiben. Ennek magyarázata nagyon egyszerű: a szlovákiai hegyekben gyakori állat, állománya szaporodik, növekszik, ezért kóborló, valószínűleg fiatalabb példányai új helyet keresve tévednek át a határon.

A barna medve nagy kiterjedésű lombos és tűlevelű erdők lakója. Teste zömök, hosszúsága eléri vagy meg is haladhatja a két métert, vállmagassága egy méter körüli. Bundája tömött, különböző árnyalatú bar-

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

RAJZ: BUDAI TIBOR

na, farka rövid, alig látható, mindössze nyolc centiméter. Karmai hosszúak, hegyesek, széles talplenyomata jellemző, havas vagy sáros talajon könnyen felismerhető.

Jól úszik, fel tud kúszni a fákra, és rövidebb távon gyorsan szalad. Érzékszervei kitűnők, különösen a szaglása és a hallása.

Erdélyben is gyakori; amikor a Kelen-hegyen jártam, nagyon szerettem volna látni egyet. Sajnos nem sikerült, csak az ürülékét találtam az erdei ösvény közepén. Ujjamat bedugva éreztem, hogy még meleg, az állat tehát csak röviddel azelőtt járhatott arra. Ha néhány perccel korábban jövök, talán megpillanthattam volna.

A barna medve a párosodási időt kivéve többnyire magányos – kivéve a bocsával járó anyamedvét. Éjszaka és nappal egyaránt mozog, táplálék után jár. Mindenevő, tehát állati és növényi eredetű táplálékot egyaránt fogyaszt. Romániában gyakran a településekre látogat, felborítja a kukákat, és a hulladékok között keresgél.

Tavasztól őszig elsősorban növényi táplálékot él, gumókat, gyökereket, makkot, bogyókat eszik, na-

gyon szereti a málnát és az áfonyát. Ha elhullott állatot talál, abból falatozik, de alkalmilag leüti a szarvast, a hegyi legelőkre hajtott szarvasmarhát és juhok is.

Májusban–júniusban párzik. A nőstény januárban–februárban többnyire két bocsot ellik. Ezek négy hónapig szopnak, és két évig anyjukkal maradnak.

Ha valaki medvével találkozik, lassan hátráljon, közben ne nézzon az állat szemébe, mert az támadásra ingerelheti.

A barna medve védett, természetvédelmi értéke ötvenezer forint.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

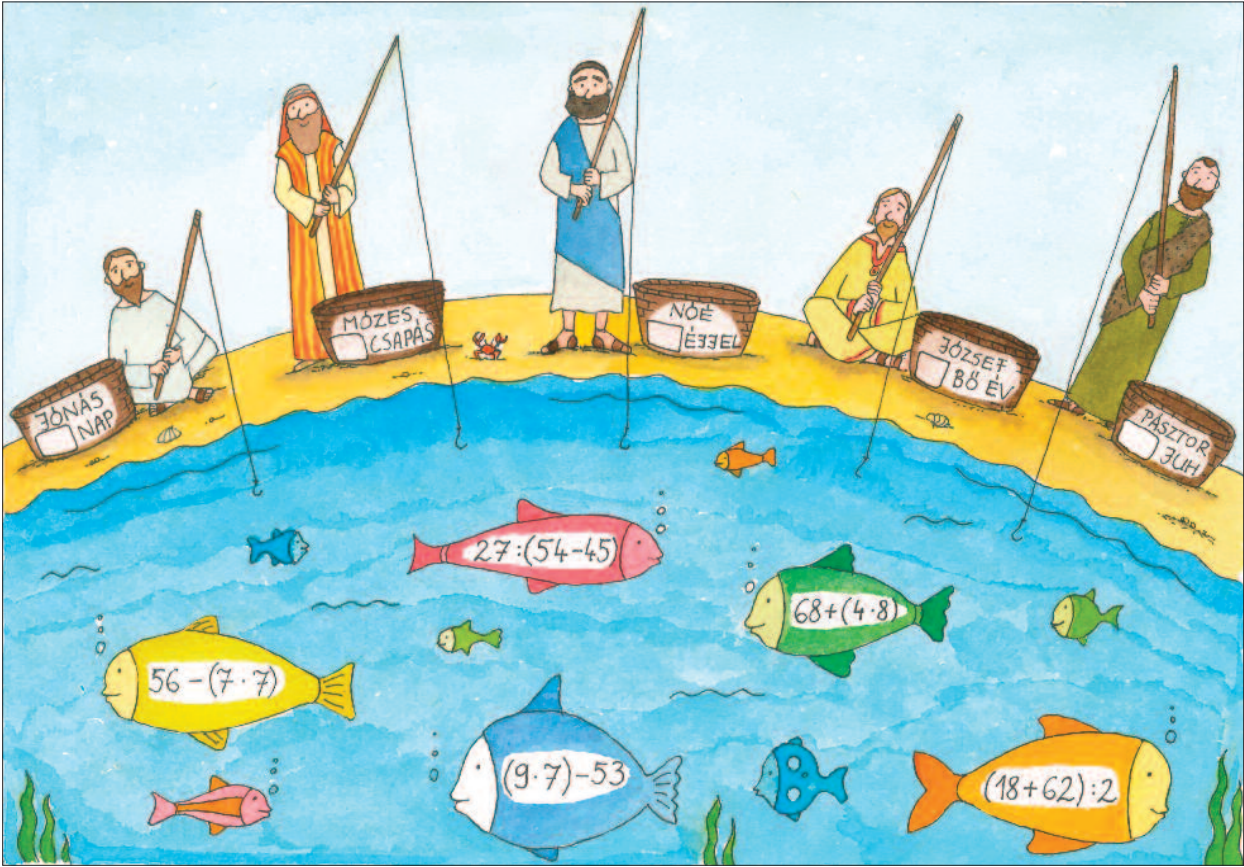
1. Mit gondolsz, milyen súlyú egy kifejlett barna medve?
2. És a frissen született bocsok?
3. Vajon alszik-e téli álmat a barna medve?

plien, de nem alszik igazi téli álmat. sziklatükrében készített vackában. őssel nagyon megrázták, és kiadta a 2. tömegük mindössze 400-500 gramm; 3. akár 360 kilogramm;

Valaszok:

Bibliai horgászat

- Különleges, képzeletbeli horgászatot láthattok az alábbi képen. Különböző korokban élt bibliai személyek próbálják a maguk halát kifogni – de ehhez a ti segítségetek is kell! Végezzétek el a halakon lévő számtani műveleteket, majd a kapott eredmények alapján kössétek össze a „zsákmányt” megfelelő tulajdonosával! A kapott számokat írájatok is rá a halgyűjtő kosarakra! El tudjátok mondani, miért épp ezek a feliratok szerepelnek a kosarakon?

RAJZOK: JENES KATALIN

HUMORZSÁK

- Mit mond az öntudatos, megsértődött papagáj?
– Nem Pityuka vagyok, hanem István, Joli néni!

- Mit mond a tó fenekén a csiga a csodálkozó halaknak?
– Nem vagyok vízi csiga, csak beleestem a tóba...

- Mit mond a jószívű kisegér a Balaton-parton az elefántnak?
– Ha nem tudsz úszni, szívesen kölcsönadom az úszógumimat.

- Hogy sikerült a próbaéneklés, kislányom?
– Nem tudom pontosan. De hogy az igazgató úr nagyon vallásos ember, az biztos, mert amíg énekeltem, folyton azt mondogatta, hogy „te jó ég!”...

- Tomi meséli a vízkereszti eseményeket:
– A napkeleti bölcsek letérdeltek, és átadták ajándékaikat a Gyermekeknek: aranyat, tömjént, *Milkát*...

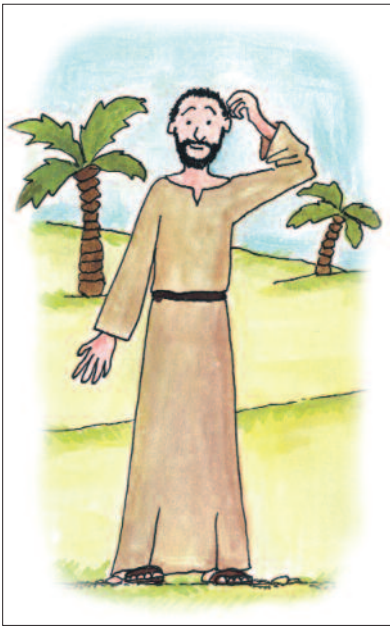
HIRDETÉS

EvÉlet-tárlat a Csiliben

Budai Tibor grafikusművész *A kerecsenszölyomtől a hiúz* című kiállítása január 30-tól február 18-ig látogatható a pest-erzsébeti művelődési központ (Csili) B épületének Muszély Ágoston termében (Budapest XX., Baross u. 55.). Az *EvÉlet* gyermekoldalon Schmidt Egon ornitológus, Kossuth-díjas író *Mesélnek az állatok* című rovatát illusztráló grafikákból válogatott tárlat hétfőtől péntekig 10–18, szombaton és vasárnap 14–18 óra között tekinthető meg.

Növénytotó

Megoldás: A-2, B-x, C-2, D-1, E-1, F-2, G-x

A Hányadik napon teremtette Isten a növényeket?

1. ötödik 2. harmadik x. első
B Milyen növénydarab volt a galamb csőrében, amikor visszarepült Nőé bárkájába?

1. nádlevél 2. toboz x. olajfaág
C Milyen növényt ültetett Nőé, miután az özönvíz elmúltával földet művelt?

1. olajfát 2. szőlőt x. rózsát
D Milyen fát szárított ki Jézus?

1. fügefát 2. olajfát x. hársfát
E Milyen növények közé rejtették el Mózeset kicsi korában?

1. sás 2. kukorica x. fügefa
F Milyen terményt arattak a szolgák, amikor Ruth kiment szedegetni az elhullt kéréket?

1. búzát 2. árpát x. rozst
G Miket szórtak az emberek az útra, amikor Jézus bevonult Jeruzsálembe?

1. rózsaszálakat 2. napraforgóból kötött csokrokat x. fák ágait

Evangelikus levéltár az év kutatóhelye

► A levéltárakat látogatók, a családtörténet iránt érdeklődők előtt általában ismert az *Év Kutatóhelye díj*, amelyet a Magyar Családtörténet-kutató Egyesület (Macse) ítél oda minden évben az egyesület tagjainak javaslatai alapján annak a levéltárnak, könyvtárnak vagy múzeumnak, amely kiemelt szakmai és emberi segítséget nyújt a hozzá fordulóknak. Tavaly az Orosházi Evangelikus Gyülekezeti Levéltár lett a belföldi díjazott; az elismerést január 26-án adták át Orosházán.

A polgármesteri hivatalban a Macse elnöke, dr. Kollega Tarsoly István méltóképpen, a magyar kultúra napja alkalmából rendezett ünnepségek sorába illeszkedően adta át a díjat a levéltár vezetőjének, Koszorús Oszkárnak, méltatva az orosházi levéltár tevékenységét, röviden bemutatva az egyesületet, valamint a díjat.

Egyházunk részéről az ünnepeltet Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke köszöntötte, aki maga is lelkes családtörténet-kutató. A levéltárat illető elismerés mellett a családkutatás társadalomban betöltött szerepének fontosságáról és az evangelikus identitás erősítésében betöltött szerepéről beszélt. Az egyház Gyűjteményi Tanácsa nevében Kovács Eleonóra, a testület elnöke gratulált a díjhoz, megköszönve az intézmény eddigi munkáját. A köszönetek és méltatások között részletek hangzottak el a levéltárra szavazataikat

adó kutatók leveleiből – soraik önmagukért beszéltek. Az orosházi evangelikus gyülekezet nevében Ördög Endre igazgató lelkész fejezte ki örömeit.

A Magyar Családtörténet-kutató Egyesület 2011-ben alakult a saját családjuk, közösségük történetét kutató személyek civil kezdeményezéseként. Azóta kiterjedt tevékenységet folytat, és igen aktívan működik. Jelenleg 694 tagja van. A szervezet amellelt, hogy anyakönyvi adatok feldolgozásával adatbázisokat épít, konferenciákat, szakmai utakat is szervez, illetve a tagok véleményének megfogalmazásával igyekszik alakítani a családtörténeti kutatásokat is érintő törvénytervezeteket. Honlapján adattárakat és linkgyűjteményeket, speciális szótárakat és a kutatást segítő egyéb hasznos segédleteket tesz közzé.

Az egyesület kölcsönösen jó együttműködésre törekszik a különböző kutatóhelyekkel. Ennek jegyében alapí-

totta meg 2011-ben az *Év Kutatóhelye díjat*, amelyet egy hazai és egy külföldi kutatóhelynek ítélnek oda. (2012-től már webhelyekre is lehet szavazni.) A határon túli díjazott ezúttal az Arad Megyei Állami Levéltár lett.

Az Orosházi Evangelikus Gyülekezeti Levéltár 1999-től működik nyilvános magánlevéltárként. 1744-től napjainkig őriznek anyakönyveket: keresztelési, esketési, halotti, eljegyzési és konfirmációi köteteket. Az első anyakönyv bevezető része a település mai napig is egyedüli hiteles forrása, amelyet az első ottani lelkész, Horváth András jegyzett fel magyar nyelven. A kitértek-betértek anyakönyve is értékes forrás a 19–20. század fordulójáról. Érdekesség a katonai személyek 1830–1857 közötti anyakönyve. A levéltár iratritkasága az eljegyzések és móríngolások könyve 1788-tól 1835-ig.

Az orosházi gyülekezeti levéltár eddig a második egyházi gyűjtemény, illetve az első evangelikus intézmény, amely elnyerte e díjat. Jelenlegi vezetője, Koszorús Oszkár 2012-ben vette át a feladatokat ugyancsak kiváló, a levéltárért hasonlóképpen sokat dolgozó elődjétől, a 2012 nyarán elhunyt Szárazné Kőrösy Editől, s azóta nagy lelkesedéssel intézi a gyűjtemény ügyeit, fogadja a kutatókat, segíti a kérdéseikkel hozzá fordulókat. Levéltári munkája mellett a Gyűjteményi Tanács tagjaként a Déli Egyházkerületet képviselve dolgozik, cikkeket ír az *Evangelikus Élet* gyűjteményi rovatába, a *Thesaurusba*, helytörténeti kutatásainak eredményeit ismeretterjesztő előadásokon és az *Orosházi Harangszó* hasábjain osztja meg az érdeklődőkkel. Ott vezetett sorozata a *Levéltárunk kincseiből* címet viseli.

Az orosházi levéltár az elsők között kapcsolódott be az országos egyházközi anyakönyv-digitalizálási projektbe, amelynek eredményei néhány hónapon belül a nagyközönség számára is hozzáférhetők lesznek.

■ EÉ

SEMPER REFORMANDA

„Ez az, amin gyakran fájdalommal siránkozom, hogy mi, keresztények idegenben okoskodunk, otthon pedig elhagy a bölcsességünk (Mt 7,3). Százszor rosszabbak a káromlások Jeruzsálem utcáin, és minden tele van lelki bálványokkal. Jóllehet ezeket mint belső ellenségeinket teljes erővel kellene pusztítanunk, mi mégis

félretéve mindazt, ami legégetőbb feladatunk volna, külső és idegen ügyekkel foglalkozunk – nyilvánvalóan az ördög biztat arra, hogy sajátunkat elhanyagoljuk, ám a másét se jobbitsuk. Lehet-e, az Isten szerelmére, ennél az igyekezetnél együgyübbet és bolondabbat kitalálni? Annnyira nem lelnek az egyházban a boldogtalan kölniek fogós és zavaros ügyeket, ahol bölcsességüket, igyekezetüket, szeretetüket kamatoztathatnák, hogy szűkségét látják tőlünk annyira távoli lelkekben keresgélni?!”

► Luther levele Georg Spalatinnak, 1514 februárja (Csepregi Zoltán fordítása)

„Elfáradnak az ifjak...”

Sokan, s bizony mondom, egyáltalán nem jó szívvel emlékezünk a nyolcvanas évek tragikomikus szovjet „gerontokrata triászára”, a *Brezsnyev–Andropov–Csernyenko édes-hármasra*, akikről nehéz volt eldönteni: atyjukra, *Sztálinra* kacsingató uralmuk félelem vagy – bocsánat a szóért – közrohej tárgya legyen. Ebben az időszakban, a nagy Szovjetuniót utánozva, nálunk is szép számmal regnáltak elaggott kiskirályok, a politikától a művészetig minden területen. Másként fogalmazva: egy kis gerontokráciáért nálunk se kellett a szomszédba menni!

Most, jó negyedszázaddal később viszont egy nem kevésbé torz szemlélet kezd világszerte, de kis hazánkban is uralomra jutni. Nem egyszer és nem kétszer hallom multiknál dolgozó, harminc fölötti közgazdászoktól, hogy a cégnél ők bizony már öregnek számítanak, olyan munkatársaknak, akinek feje fölött mindig ott lóg az elbocsájtás Damoklesz kardja.

De hasonló a helyzet az írott és az elektronikus médiában is (az egyházi területeken egy kicsit *fékezett habzással*, azaz kevésbé hevesen és kíméletlenül, mint a világi lapoknál, rádió- és tévécsatornákon!). Az, hogy valaki igényesen ír, árnyaltan, okosan és megértéssel szól embertársaihoz, már korántsem garancia arra, hogy szellemi képességei teljében nem kötnek a talpára útilaput.

Félreértés ne essék: aki egy kicsit is ismeri életemet s annak csaknem két tanári évtizedét, tudja és tanúsíthatja, milyen örömmel segítettem egy-egy tehetséges tudós-, író- vagy éppen műfordító-fióka első szárnycsapásait. Az azonban nem jelenti azt, hogy jó kedvvel szemlélem generációim sok értékes tagjának idő előtti félreállítását vagy éppen ön-

kéntes félreállítását, kapitulációját. Korántsem azért, mintha – vénségemre – magam is gerontokratává váltam volna. Hanem főként és elsősorban azért, mert éppen a szívemnek oly kedves fiatalabb generációkat félttem a túlterheléstől, az „ide nekem az oroszlánt is” életstílus minden veszélyétől, legyen az betegség, korai halál – vagy egyszerűen csak kiégettség.

Hallgassuk csak a próféta szavát: „*Elfáradnak az ifjak és meglankadnak, megtántorodnak a legkülönbe is. De a kik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sas-keselyűk, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el!*” (Ézs 40,30–31, Károli-ford.) Vajon miért beszél a próféta az ifjak, nem pedig a vének elfáradásáról? Elképzelhető, hogy a fiatalok mohó „túlvállalása”, a feladatokon osztozni nem akarás s a nyomában lopakodó korai kiegés, kimerültség nem is annyira mai találmány? Akár így, akár úgy, nagyon elgondolkodtató igehely ez napjainkban.

„All God’s children got wings...”, vagyis: „Isten minden madarának van szárnya”, mondja a néger spirituálé szép szövege. Akkor hát, ifjak-vének, mi volna, ha legalább olykor – együtt röplülnénk? Olyan, a teremtés által bölcsen kirendelt harmóniában, mint a mélyen vallásos evangelikus családból (ősei között számoltalan lelkész is volt!) származó Nobel-díjas svéd író, *Selma Lagerlöf* világhírű gyerekkönyvében, a *Nils Holgerssonban* a vadludak *G. Beke Margit* gyönyörű, költői erejű fordításában: Tornyosfellegi Akka és egymást segítő csapata. A tapasztalt, de már gyöngébb szárnyú idős vándorok s társaik, a levegőget először hasító, erős szárnyú, de a röppályával még csak ismerkedő újoncok!

■ PETRÓCZI ÉVA

A boldog családért

Komlósi Piroska klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta.

A Károli Gáspár Református Egyetem (KRE) – a másik kiadó – indított elsőként egy negyvenórás továbbképző programot, amely nyitott a pedagógusok és a gyermekekkel, családokkal foglalkozó szakemberek előtt. A munkacsoport által kidolgozott témakörökből izelítőt nyújtó kötet pedig abban a reményben látott napvilágot, hogy a pedagógusokon kívül az érintett fiatalok kezébe is kerülhet. Azokhoz is eljut, akik jövőjüket ennek a hivatásnak szentelik mint családterapeuták; akik áldozatos életükkel segítik a megtört, széthullni akaró közösségeket. A kötet tíz tanulmánya a családi életre való felkészítéshez kíván elméleti és gyakorlati segítséget nyújtani.

Engler Ágnes, a Debreceni Egyetem Neveléstudományok Intézetének adjunktusa úgy látja, hogy a család alapítása, alakítása élethosszig tartó tanulás. Farkas Péter, a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet családpolitikai és kutatási igazgatója a barátság, a szabadság, az erkölcsi erények, a nemiség és házasság tévútjait elemzi. Mihalec Gábor és Cszmadia Róbert a családi élet mindennapjaiból vett példákkal ad gyakorlati tanácsokat. Grész Gábor, a Fiatalok az Élet Küszöbén néven ismertté vált mozgalom vezetője pedagógusok, iskolai védőnők, ifjúságvédelmi szakemberek ezreivel folytatott együttműködéséről számol be. Rosta Andrea, a Pázmány Péter Katolikus

Egyetem tanszékvezető docense a *Veszélyek, útvesszők, devianciák* témakörben az elmúlt húsz évet összegzi.

A kötet szerkesztője – aki egyben a KRE docense – két írással is jelentkezik. *Uzsalyné Pécsi Ritával*, a *Kulcs a neveléshez* előadás- és könyvsorozat szerzőjével közösen írt tanulmányukban egyebek mellett a kamaszkor, a legkritikusabb családi életciklus problémáiról nyújtanak élményszerű elemzést. Komlósi Piroska a *Változások és veszteségek* kezelése című értekezésében nehéz, szívszorító feladatot vállal: a családi élet váratlan veszteségeivel való megküzdésről, az úgynevezett gyász-munkának a hatékony végigviteléről ír.

A könyv olvasója, ha az utolsó oldalakat is becsukta, eltűnődhet a gondokon, a problémákon és a segítségnyújtás lehetőségein. Az embernek felelőssége van a teste, a lelke iránt, és akaraterő is létezik a világban, melyet minden hívőnek kötelessége ébren tartani. Hívőnek, hiszen ez a gazdag és hasznos könyv főleg nekik üzen. A kötet orvosai a szakmát és a hitet különválasztják, a lélek mélységeibe merülnek alá. Igyekeznek elvezetni mindenkit a gyógyuláshoz. Igazi emberhálások, fáradhatatlan másra figyelők a gyűlölködő világban.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Családi életre és kapcsolati kultúrára felkészítés. Szerkesztette: dr. Komlósi Piroska. KRE – L’Harmattan Kiadó, Budapest, 2014. Ára 2950 forint.

A téli évadot szép és fontos könyvekkel köszöntötte a L’Harmattan Kiadó. A változatos kínálatból egy pszichológiai tanulmánykötetre hívom föl a figyelmet, melynek címe: *Családi életre és kapcsolati kultúrára felkészítés*.

A 2012-ben kiadott *Nemzeti alaptantervben* helyet kapott a családi életre felkészítő nevelés. Prof. dr. Kopp Mária egy szakmaközi grémiumot, ezen belül egy családi életre nevelési munkacsoportot hívott össze. A csoport „feladata, hogy felmérje a szükségleteket, és kidolgozza a nevelés és fejlesztés szempontjából legfontosabbnak látott témaköröket, azokat úgy előkészítve, hogy az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézettel együttműködésben bekerüljenek a kerettantervekbe. Ez sikerült (...), s három területen is hangsúlyt kapott e témakör: az önismeret és társas kultúra, a családi életre nevelés és a testi és lelki egészségre nevelés” – fogalmaz a kötet bevezetőjében a gyűjtemény jeles szerkesztője, dr.

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A MAGYAR RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Budapest-Kőbányai
Evangelikus Egyházközség

Szokásunk, ha illusztris vendégeink vannak, vagy ritkán látott barátok érkeznek hozzánk, hogy kövirózsát ajándékozunk nekik. A kövirózsa a Luther-rózsa kőbányai változataként is ismert, rendkívül igénytelen, szárazságtűrő növény. Húsos levelei életörömtől árasztanak még a legszárazabb nyárban is. Botanikai neve is sokat mond – *Sempervivum* annyit tesz: mindig élő.

Rózsánk első fontos levele a kezdet. A történet alig több mint száz évre nyúlik vissza. Egyházközségünk 1910-ben a Pesti Evangelikus Egyház egyik lelkési köreként alakult. A múlt század első évtizedeiben dinamikus fejlődő munkaszközpont híveit *Majba Vilmos* hitoktató lelkész kutatta fel, természetesen az iskolás gyermekek családjával kezdve. Istentiszteleteiket a Kápolna téri iskola tornatermében, majd az Iház utcai református templomban tartották.

Második levél: a templom. Majba Vilmosnak sikerült megfelelő telket kerítenie, majd templomot építtetnie. A korában egészen modernnek számító istenházát *Frecska János* tervezte, és *Raffay Sándor* bányakerületi püspök szentelte fel 1931. október 4-én. Barátságos, ölelő terű templomunk tavaly megújulhatott.

A harmadik levél az ötvenes évek arnyai közt és „a hatvanas évek szűk levegőjében” is ki tudott fejlődni: a második parókus lelkész *Koren Emil* volt, aki a gyülekezetépítésben és az ifjúsági munkában járt elől. Az ő szolgálati idejében vált igazán családiassá és összetartóvá a kőbányai evangelikus közössége. 1958-tól utóda a tudós lelkész, *Vőreös Imre* lett, aki segédlelkész feleségével együtt szolgált itt „a három T” korában.

A negyedik legyen virág: 1986-ban *Fabiny Tamás* került a gyülekezetbe. Szolgálatának és a rendszervál-

tásnak a szinergiája jó értelemben „kor-szerűséget” termett. A közösség lelki és anyagi megerősödése mellett ekkor történt meg a templom – még a második világháborúban leomlott – tornyának helyreállítása, és újabb ifjúsági és közösségi helyiségeket alakítottunk ki.

Az ötödik levél a csendes építkezés, a rendkívüli együtt munkálkodás, a megújulásba vetett reménység és az átértékelődött igények ideje: *Smidéliusz András* 2000 és 2007 között szolgált Kőbányán.

Benkóczy Péter lelkészségének fontos levele a kapcsolatépítés. Egy átalakuló kerületben, elszegényedő emberek között, az érdeklődés perifériáján kell megnyilatkoznunk, hitet tennünk. Több kis levél a gyülekezet kisebb csoportjai, a gyülekezeti újság – a *Kőbányai Harangszó* (és a gyermekeknek készülő *Kőbányai Csengettyű*) – szolgálata, a *Kápolna* kórus, a testvérgyülekezeti és az ökumenikus háló.

A meghittség titka a kicsinység. A családiasság a nyitott szív. A mindig élő kövirózsa titka a fény és az éppen elegendő élő víz. Ez a titok a mi reménységünk.

Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Február 1-jén, hetvened vasárnapján 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a kőbányai evangelikus templomból. Igét hirdet *Benkóczy Péter* lelkész.

Istentiszteleti rend • 2015. február 1.

Hetvened vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: 1Kor 9,24–27; Jer 9,22–23. Textus: Mt 20,1–16. Énekek: 320., 363.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (úrv., német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv., GEKE) dr. Hafenschér Károly; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstüch M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV., Tóth Aladár út 2-4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi istentisztelet) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv., kantátazenés istentisztelet) Gáncs Péter; du. 6. Cselovszky Ferenc; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 10. (családi istentisztelet) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi istentisztelet) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpádné; de. fél 10. (családi istentisztelet) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) Blázy Árpádné; du. 6. (úrv., vespera) Rezessy Miklós; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bence Áron; negyed 12. Kecskó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. fél 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi istentisztelet) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpád-föld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Dávid; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Dávid; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő u. 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza.

Összeállította: BALLA MÁRIA

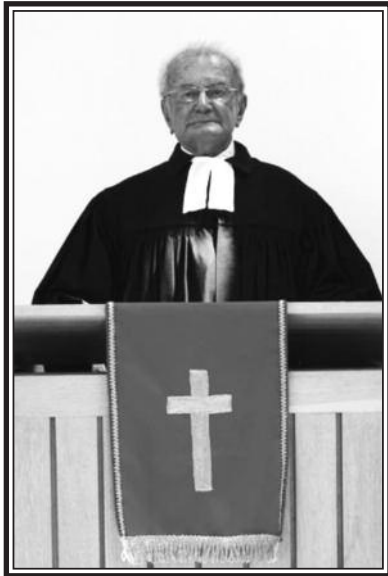
IN MEMORIAM MADARÁSZ ISTVÁN

(1929–2015)

Madarász István Orosházán született 1929. május 18-án, földműves szülők negyedik gyermekeként. Az Orosházi Evangelikus Gimnáziumban érettségizett 1947-ben. Istentől belső elhívást kapva már tizenöt éves korától a lelkési pályára készült. Felvételt nyerve az Erzsébet Tudományegyetem soproni hittudományi karára még az érettségi évében megkezdte tanulmányait a teológián. A záróvizsgák letétele után Budapesten szentelték lelkésszé 1952-ben. (Gyémántdiplomáját 2012-ben vehette át az Evangelikus Hittudományi Egyetemtől.)

Szegeden, Kecskeméten, Zalaistvádon és Pesterzsébeten végzett négy és fél évi segédlelkési szolgálat után 1957 első napjaiban *Kutas Elek* somogy-zalai esperes felkérésére elvállalta a somogyvámos-hácsi evangelikus társgyülekezet lelkési állását. Az esperes levelében azzal indokolta a választást, hogy zalaszentgróti segédlelkési szolgálata alapján úgy ismerte meg Madarász Istvánt, mint aki képes lesz a két egymásra szoruló, ám mégis torzalkodó gyülekezet között békét teremteni. *Ordass Lajos* püspök kinevezte, az esperes pedig beiktatta 1957. január 27-én mindkét szolgálati helyen a lelkési állásba.

Amilyen zajos volt még a megválasztó presbiteri ülés, olyan békés idők következtek a két gyülekezet életében Madarász István negyvenéves szolgálati ideje alatt.

Télvíz idején cuppogó sárban vagy a hegyi ösvények mély, töretlen havában rőtta az utakat az egymástól kilenc kilométerre lévő községek között. Nyáridőben kerékpáron közlekedett.

1960-ban megnősült. Felesége a somogyvámosi *Gresó Erzsébet* lett; ötvenöt évet éltek boldog házasságban. Három gyermekük született. Az öttagú családnak (főleg a gyerekek továbbtanulása idején – mindhárom diplomás lett) kevésnek bizonyult az a dotálás, amelyet a megfogatkozott lélekszámú gyülekezetek nyújtani tudtak. Így elfogadta a somogyszili és gadácsi gyülekezet gondozását is. 1979-ben ezt a szolgálati területet Ecsenynek átadva a déli Balatonpart mintegy negyven kilométeres

szakaszán végezte az ott élő evangelikusok gondozását.

1981-ben a közben megépült saját otthonukba költöztek Somogyvámosról Balatonboglárra. Szolgáltatást Madarász István ebből a mértanilag is középen lévő városból látta el ezután 1996-ig, hivatalos nyugdíjba vonulásáig. 1995-ben a három gyülekezeti rész hivatalosan is egyesült Balatonboglár–Hács–Somogyvámosi Társult Evangelikus Egyházközségként. Balatonbogláron új templomot (1999) és parókiát (2000) épített, mely azóta is a város építészeti dísze, lelki értelemben pedig az ott lakók és nyaralók találkozóhelye.

Nyugdíjas éveiben is sok szolgálattal segítette a társult egyházközséget és az egyházmegye más gyülekezeit is. Munkásságáról egy élő közösség, egy újonnan épült és négy másik templom tanúskodik.

Elkötelezett volt a lelkési hivatása minden ága iránt: igehirdetés, hit-tan, bibliaóra, kazuális szolgálatok, gyülekezeti tagok látogatása. Együtt volt híveivel örömkömben és bánatukban is.

Madarász Pista bácsi – ahogy mindenki szólította – személyében és cselekedeteiben mindig az Úr szolgálatában állt; a gyülekezet örökös tagja, felelhetetlen lelkésze marad. 2015. január 15-én, életének 86. évében hunyt el; búcsúztatása január 30-án 13 órakor a balatonboglári evangelikus templomban volt.

■ MÁTRAJ ZOLTÁN

HIRDETÉSEK

Felhívjuk tisztelt vásárlóink figyelmét, hogy január 19-én újra megnyitott könyvesboltunk!

Üzletünk címe: 1081 Budapest, Kiss József u. 2/A
Kiadványaink megrendelhetők: kiado@lutheran.hu
Nyitva tartás: hétfő–péntek: 9–17 óra között.

FIZESSEN
ELŐ
LAPUNKRA!

Olvassa
az Evangelikus Élet
digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

„Citius, altius, fortius”

Páratlan számú évet írunk, így nincsen sporthoz kapcsolódó aktualitása annak, hogy a cikk címe az olimpia jelmondata lett. A „citius, altius, fortius”, azaz „gyorsabban, magasabban, erősebben” jól jellemzi a négyévente megrendezett játékok szellemiségét, és valószínűleg a legtöbbünknek a nemes versengés jut eszébe, ha ezeket a szavakat hallja. A sportsiker persze jól mérhető szponzorációs támogatásokban, reklámszerződésekben, állami elismerésekben – de végül is nehéz kifogásolnivalót találni abban, ha valaki hosszú és intenzív felkészülés után világeső lesz, ezzel pénzt keres, és a támogatói is jól járnak.

A cím első szava az internetes oldalakat tekintve viszont nagyon is aktuális. A gyorsaság fontos tényező, amikor weboldalakról beszélünk. A legújabb kutatások szerint a látogatók huszonöt százaléka hagyja ott az oldalt, ha a betöltési idő meghaladja a négy másodpercet. Nem csoda, hogy például a világ legnagyobb internetes áruháza, az *Amazon.com* pénzben is méri a sebességet, ugyanis minél gyorsabb az oldala, annál több a vásárlás. A cégnak tehát az a célja, hogy minél gyorsabban töltődjene be az oldala, mert ezzel arányosan több bevételre tesz szert.

A *HTTP Archive* (<http://httparchive.org>) becslése alapján 2014-ben a weboldalak átlagos mérete tizennégy százalékkal nőtt. Ez a szám 2013-ban harminckett százalékos volt, és 2012 sem sokkal maradt el ettől a maga harminc százalékaival. Azt nem lehet mondani persze, hogy az internetes oldalak „emberi fogyasztásra” szánt

tartalma nőtt volna ekkorát, egyszerűen a technológia fejlődése vett olyan irányt, hogy egyre inkább „fel-fújja” az oldalakat.

Ennek oka viszonylag egyszerű: az általános diagnózis szerint a fejlesztők lusták. A tartalomkezelő rendszereknek egyre több funkciójuk van, a

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

keretrendszerek egyre kényelmesebb lehetőségeket kínálnak a programozóknak. Például az oldalak interaktivitásért felelős kódjait nem kell többé JavaScriptben megírni, hanem ott van helyettesítőnek a CoffeeScript, amellyel sokkal egyszerűbb és gyorsabb kódolni, ugyanakkor a rendszer végül maga alakítja át JavaScriptté a kódokat. Mint egy jó tolmács. De persze józan ésszel könnyű belátni: ha mindenhova tolmáccsal mászkálnánk, akkor annak valahol jelentkeznének a pluszkiadásai.

A tartalmakat egyre inkább okostelefonon fogyasztjuk, amelyeknél az adatkapcsolat jellemzően nem olyan gyors, mint az otthoni széles sáv, illetve a telefonok adatfeldolgozáshoz rendelkezésre álló erőforrásai is a legtöbbször elmaradnak a notebookokéi mögött. Nem csoda, hogy a mobiltelefonos alkalmazások növekedése ennyire robbanásszerű volt, és a fejlesztők kezdetektől törekedtek a minél gyorsabb működés-

re. A fent említett kutatás azt is tartalmazza, hogy a felhasználók nyolcvanhat százaléka szokott törölni egy alkalmazást, ha az lassú.

A gyors web érdekében azok szállnak síkra, akiknek elemi érdekük, hogy az emberek ne csökkentsék a böngészéssel töltött időt. Közöttük is a legnagyobb a *Google*, amelynek legfőbb bevételi forrása az oldalakon elhelyezett hirdetések után kapott pénz. A *Google* ezért „szponzori feladatokat” vállal a web gyorsításának nemes célja érdekében. Például serkenti a mobilra optimalizálás elterjedését azzal, hogy a keresési találatok között előrébb sorolja azokat az oldalakat, amelyeket okostelefonra szabtak. Az üzenet egyszerű: ha továbbra is szeretnél ugyanannyi látogatót a keresőnkől, akkor kénytelen leszel tenni azért, hogy gyorsabban szolgálj ki őket.

Persze sántítana a törekvés, ha a *Google* nem adna segédesszközt is ehhez. A *Google Cloud Trace* alkalmazás megvizsgálja, hogy weboldalaink mely részei a leglassabbak, és részletes jelentést készít róluk. Ezzel pedig tulajdonképpen részben leveszi a terhet a vállunkról, ugyanis a hibajavítás egyik legnehezebb része a csak néha előforduló hibák felkutatása.

2015-ben előreláthatóan ez lesz a weboldalak fejlődésének egyik iránya. Megszabadulni a rengeteg előre gyártott sablontól és kész modultól, hogy gyorsabb oldalakat és ezzel jobb felhasználói élményt nyújthassunk. Sok pluszmunka, nem lehet tagadni, de egyre inkább megéri majd rászánni az időt.

■ N. B.

Ásványok, őslények a múzeumban

Könyvespolcaimon régi csillagászati kötetek (is) sorakoznak, ásványgyűjteményem darabjai haloványan csillognak az üvegvitrinben megvilágítva – mindezek mellett van idő és lehetőség a gondolkodásra, elmélkedésre, visszaemlékezésre. Utóbbit segíti, hogy az említett könyvek között megakad a szemem *Száva István Az ég törvénye – Johannes Kepler élete* című munkáján. 2004. november 14-én jelent meg első írásom az *Evangelikus Életben*, a korszakformáló német asztronómus emlékére, *Johannes Kepler, a lutheránus csillagász* címmel. Ezt a cikket azóta több mint kétszáz követte, és remélem, a sor folytatódik, ha kapok rá lehetőséget és egészséget, akár újabb évtizedekig.

Az elszaladt tíz esztendőt megidézve mi más lehetne most a téma, mint a teremtett világ szépségei? Úgy, ahogy lapunk olvasói tölem megszokhatták, a természetudományok oldalán évezde.

Ha pedig természettudomány, legyen ennek egyik fontos hazai szentélye, a Magyar Természettudományi Múzeum, ahol mostanság kétszer is volt módom megfordulni. Első alkalommal az ásványok és őslénytani leletek világában elmerülve, másodszor a tavalyi *kutatók éjszakája* programsorozat kapcsán, kifejezetten a „mennyei kővek” világát bemutató meteoritikai előadásokat és tárlatvezetést végighallgatva-végigjárva, a kapott információkat becsülettel befogadva.

A Magyar Természettudományi Múzeum maradt jelenlegi helyén. Úgy tűnt, költözni kényszerül, mert hogy az egykori Ludovika főépületét a felújítás után újra az oktatás szolgálatába állították. De nemhogy nem költözött: az elmúlt időszakban állandó kiállításai látványosan megújultak.

Az ásvány- és kőzetan iránt érdeklődők számára ez különösen szerencsés volt, hiszen az eddig – képtelen – a raktárak polcain porosodó példányok a korábbihoz képest jóval nagyobb számban kerültek át a kiállítási térbe.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A *Titkok a föld alatt – ásványok, kőzetek, drágakövek* szakszerű minero-lógiai osztályozással, valamint az érdeklődő nagyközönség számára népszerűen megfogalmazott ismertetőkkal szolgál. De ezek nélkül is teljes lenne a kiállítási rész sikere: a látogatók között járva-elve könnyű megtapasztalni, hogy a csodás forma- és színvilág kicsit és nagyot egyaránt rabul ejt. Az Isten által teremtett világnak nem találnánk jobb reklámot!

A geológiával, a földtannal szorosan összefüggő szakterület a paleontológia, az őslénytan. A megújult állandó kiállítás ebben a tekintetben is előrelépés. Az időszaki tárlatként az intézményben is gyakorta látható dinoszauruszkiállítások eredeti csontvázakkal csak elvéve szolgálnak. A megidézett ősi, többtonnás és -méteres állatok eredeti csontjai helyett – a rendkívül magas logisztikai költségek, de még inkább a feltve ör-

zött ősvilági kincsek felbecsülhetetlen értéke miatt – másolatok utaznak földrészről földrészre, országról országra. Ezzel ellentétben az *Eltűnt világok – A dinoszauruszok kora Magyarországon* elnevezésű állandó kiállításon – az anatómiai felépítést kiválóan szemléltető test- és csontváz-rekonstrukciók mellett – az évmilliókkel ezelőtti hazánk területén (valóban!) élt, a burjánzó őserdő növényeit legelő dínók megkövesedett csontmaradványai játsszák a főszerepet.

Tehát ezek a „mi” dinoszauruszaink! Az anyag zömét az *Ősi Attila* őselembűvár – nemes est omen – vezette, a nemzetközi tudományos körforgásba is bekerülő, a bakonyi lharkúton folyó ásátások leletei képezik. A sokszor kis darabokból újjávarázsolts csontok bizonyítják a feltárást követő utómunkálatok hihetetlen aprólékosságát.

A dinoszauruszok pusztulását okozó meteoritbecsapódások tudományos hátterének megismeréséhez célszerű visszatérni az ásvány- és kőzettani tárlathoz.

A múzeum meteoritikai anyaga is igen gazdag. Legfontosabb részét a történelmi magyar meteorithullások kő és vas alkotta példányai képezik – azzal az egyetlen szépséghibával, hogy az egykori magyarországi lelőhelyek zömében már a trianoni utódállamok területén találhatók. De ezen nincs idő sokáig morfondírozni, mert meglátjuk a monumentális – egyesült államokbeli – Canyon Diablo meteoritdarabot. Nem nehéz elképzelni, hogy egy ennél jóval testesebb példány milyen pusztításra képes. A pusztulás azonban feltámadást hoz, ahogy a földi lét színpadáról lelépő dinoszauruszokat az emlősök – köztük az ember – követték.

■ REZSABEK NÁNDOR

HIRDETÉSEK

Nyugdíjas lelkészek találkozója

A nyugdíjas lelkészcsaládok szokásos találkozóját február 6-án, pénteken fél tízkor tartjuk a Deák téri gyülekezet termében. Az áhítatot *Kőszeghy Tamás* tartja közös megbeszélésünk előtt, melynek címe: *Ahogy megtapasztaltam Isten kegyelmét az elmúlt évben.*

Felvételi hirdetés

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium felvett hirdet nyolcosztályos és négyosztályos tagozatára a 2015–2016-os tanévre olyan, jelenleg 4., illetve 8. osztályos keresztyén – elsősorban evangélikus – tanulók számára, akiknek mind a magatartásuk, mind a tanulmányi eredményük jó. Kollégiumi elhelyezést tudunk biztosítani. A jelentkezési lapokat és mellékleteit lehetőleg 2015. február 13. déli 12 óráig kérjük eljuttatni az iskolába.

A jelentkezéssel kapcsolatos információkért keressék fel az iskola honlapját (www.deakteri.hu) vagy a felvételi eljárásért felelős igazgatóhelyettest, *Victor Mónikát*.

Bálint-napi koncert

Idén nyolcadik alkalommal rendezik meg a házasság hete programsorozatát hazánkban a keresztyén egyházak és civil szervezetek összefogásával. A február 8–15. között tartandó rendezvények sorából kiemelve szeretettel hívjuk az érdeklődőket istentisztelettel egybekötött Bálint-napi koncertre február 14-én, szombaton 18 órai kezdettel a Deák téri evangélikus templomba (Budapest V., Deák tér 4.). Fellép: *Boyless Voice*. A házasság hete központi programjainak fővédnöke *Herczegh Anita*, a köztársasági elnök felesége.

Egészséges házasság – egészséges gyermekkor

Előadások a TIT Stúdióban (XI. ker., Zsombolyai út 6.) kedd esténként 18 órakor. Előadók *dr. Pálhegyi Ferenc* és *Brouwer Pálhegyi Krisztina*.

Egészséges lelki élet és házasság

Február 3. – Keresztyén hit és lelki egészség

Február 10. – Kapcsolatépítő konfliktuskezelés a házasságban

Február 17. – Különbözőségeink által épül az egységünk

Az egészséges gyermekkor feltételei

Február 24. – A fejlődés mozgatórugója: a játék (de milyen játék?)

Március 3. – A játék feltétele: a nyugalom (de milyen nyugalom?)

Március 10. – A nyugalom forrása: a kapcsolat (de milyen kapcsolat?)

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió Kohéziós Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

SAJTÓKÖZLEMÉNY

A Szivárvány Evangélikus Keresztyén Óvoda energetikai korszerűsítése

A Szivárvány Evangélikus Keresztyén Óvoda több mint 36 millió forintot nyert az *Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív program* keretében. A támogatás lehetővé tette a Szivárvány Evangélikus Keresztyén Óvoda épületének utólagos külső hőszigetelését, külső nyílászáróinak cseréjét, fűtési és használatimelegvíz-rendszerének korszerűsítését, világítás-korszerűsítését, napkollektoros és napelemes rendszerek telepítését.

Az épület energetikai tényezői már nem feleltek meg, fűtés- és használatimelegvíz-rendszere nem tett eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavulttá váltak.

A most befejeződött projekt keretében sor került a falak utólagos hőszigetelésére, valamint a külső nyílászárók cseréjére. A fűtési rendszert kondenzációs gázkazán telepítésével és acéllemez lapradiátorok felszerelésével tették korszerűvé és energiatakarékosra. A használatimelegvíz-rendszert teljesen felújították, napkollektorokkal segítve működését. A régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélték. Továbbá telepítettek egy hálózatra visszatápláló napelemes rendszert is.

A projekt elsődleges célcsoportja a Szivárvány Evangélikus Keresztyén Óvoda valamennyi tanulója és dolgozója. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

További információ kérhető:

Szivárvány Evangélikus Keresztyén Óvoda

2142 Nagytarcsa, Rákóczi u. 50.

ujszecsenyiterv.gov.hu

HIRDETÉSEK

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna országosfelügyelő-helyettes, a Déli Egyházkerület felügyelője

Ötödik országos presbiterképző tanfolyam

Február 13-tól 15-ig tartjuk Révfülöpön a három konzultációból álló presbiterképzés első hétvégéjét. A program, az ellátás és a szállás teljes költségét átvállalja a Magyarországi Evangélikus Egyház. Jelentkezni lehet a presbiterkepzes@lutheran.hu címen február 5-ig. A részletes program megtalálható www.konferenciahotel.hu honlapunkon. Presbitereket, leendő presbitereket és minden érdeklődőt szeretettel várunk tanfolyamunkra.

A tanfolyam szervezői nevében: *dr. Hafenscher Károly*

Ha a legjobban akar járni, hívja a tőkeerős Bereczky Mózes Társulást!

Bizalom, diszkréció, szakértelem

Késpénzért európai aukciós áron megvásároljuk régi lakberendezési műtárgyait, festményeit, arany ékszereit, ezüstjeit, borostyánjait, hagyatékát, bármilyen gyűjteményeit, örökségét akár ingatlannal együtt is. Ingyenes értékbecslés és kiszállás! Vagy hozza be belvárosi üzletünkbe: **1052 Budapest, Kossuth Lajos u. 2/a.** Telefon: **30/282-1715.** Üzletünkben árumegtekintés és átvétel kizárólag telefonos egyeztetés alapján! E-mail: bereczky.b@gmail.com.

GYÁSZJELENTÉS

Mély fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy *Madarász István* nyugalmazott evangélikus lelkész életének 86. évében elhunyt. Búcsúztatása január 30-án 13 óra-kor a balatonboglári evangélikus templomban lesz (Hétház u. 17.).

A gyászoló család

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 1-jétől február 8-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
7.25 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Házigazda: Fabiny Tamás evangélikus püspök 9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i> 9.30 / ZDF (német) <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése Marlból</i> 10.00 / M1 <i>Reformáció és oktatás</i> Fabiny Tamás püspök, Tőkéczki László történész, Levente Péter beszélgetése 10.04 / Kossuth rádió <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése a kőbányai evangélikus templomból</i> 17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet</i> 21.30 / Pax Tv <i>A soltvadkerti evangélikus egyházi óvoda</i>	9.00 / Pax Tv <i>A magyar tudomány ünnepe</i> Előadás-sorozat az Evangélikus Hittudományi Egyetemen 15.05 / Duna Tv <i>Panaszkodj, sötét eső! (magyar dokumentumfilm)</i> 15.05 / Duna World <i>Baptista ifjúsági műsor</i> 20.00 / Duna World <i>Keresztúton</i> <i>(magyar játékfilm, 1942)</i> (89') 20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i> Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész 21.30 / M3 <i>Örkény István: Rózsakiállítás</i> A Pesti Színház előadása felvételről 21.45 / Duna Tv <i>A „JFK” háttere – Az összeesküvés kérdése (amerikai dokumentumfilm)</i>	14.45 / Duna World <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 15.10 / Duna World <i>Rocklexikon</i> Koncz Zsuzsa 18.20 / M2 <i>Magyar népmesék</i> 18.30 / Pax Tv <i>Békesség hírnöke (baptista magazinműsor)</i> 21.00 / Duna World <i>A rejtélyes XX. század</i> Kun Miklós történész műsora 21.05 / M3 <i>Hatásvadászok (magyar játékfilm, 1983)</i> (97') 21.10 / Duna Tv <i>Egy ember és kutyája (francia–olasz filmdráma, 2004)</i> (98') 22.15 / Duna World <i>Ezt volt a sorsom (magyar dokumentumfilm)</i>	13.06 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Weöres Sándor: A Mozdulatlan folyton közeleg 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórája 14.50 / Duna World <i>Református magazin</i> 18.15 / Pax Tv <i>Fasor 25 (riportfilm)</i> 20.50 / Duna World <i>Hogy volt?!</i> Tahi-Tóth Lászlót köszöntjük 21.45 / Duna Tv <i>Sarki fény (amerikai–kanadai dráma)</i> 21.45 / Duna World <i>Legenda</i> Válogatás legendás dalokból 1.00 / Duna Tv <i>Virágzó Magyarország</i> Tótkomlós

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.15 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> 9.50 / M1 <i>Kövek és emberek (spanyol ismeretterjesztő sorozat)</i> A Pireneusok 11.07 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i> MTA Nyelvtudományi Intézet 19.25 / Kossuth rádió <i>Tetten ért szavak</i> 21.20 / Pax Tv <i>Magyar–finn evangélikus kapcsolatok</i> 21.55 / Duna World <i>Ybl 200 (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> A fővámház 23.25 / M3 <i>Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya (magyar tévéjáték, 1973)</i> (73')	5.00 / Duna World <i>Magyar első (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> Az első magyar internetes portál 10.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus magazin</i> (credoradio.hu) 10.05 / Kontakt Rádió (Budapest-Terézváros) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (kontaktradio.hu) 17.15 / Pax Tv <i>Felician Rosca orgonaművész hangversenye</i> 18.40 / Duna World <i>Kultikon</i> <i>(kulturális magazinműsor)</i> 20.40 / Pax Tv <i>Arnold (portréfilm)</i>	8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Hétvégi útravaló</i> (credoradio.hu) 13.00 / Duna World <i>Magyar klasszikusok új köntösben</i> Takaró Mihály irodalmi műsora 14.55 / Duna World <i>Hazajáró</i> Várak, kastélyok, kráterek 15.30 / Szent István Rádió (Észak-Magyarország) <i>Ökumené – testvéregyházak főlórája</i> Benne: Lélekhangoló (szentistvanradio.hu) 21.00 / Pax Tv <i>Gospel Café (zenés műsor)</i> 22.05 / Pax Tv <i>Holokaust 70</i> Sztehlo Gábor evangélikus lelkész emlékezete	8.00 / Civil rádió (Budapest) – FM 98 <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (ismétlés: 22.00, civilradio.hu) 9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i> 13.45 / Duna World <i>Gogol: A revizor</i> A Csíki Játékszín előadása felvételről 17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet felvételről</i> (credoradio.hu) 19.10 / Pax Tv <i>Magna Voce kamarakórus (koncertfilm)</i> 23.00 / Pax Tv <i>Händel: Messiás (portréfilm)</i>

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (február 1.)

Ki ne félne téged, Urunk, és ki ne dicsőitené a te nevedet, hiszen egyedül te vagy szent: mert a népek eljönnek mind, és leborulnak előtted. Jel 15,4 (Ézs 40,10a; Mt 20,1–16; 1Kor 9,24–27; Zsolt 62) Vannak, akik nem félik a mi Istenünket. De vajon a szent Isten igényt tart-e arra, hogy erőszakkal kikényszerítsük az ő tiszteletét? Ezt nem tudom elképzelni róla. Sokkal erősebb bennem az a kép, hogy ő az, aki elhív, de nem kényszerít a követésére. Annál a képzelt Istennél, akinek a védelmében ölni kell, nagyobb tiszteletet ébreszt bennem a valóságos Isten, akit a megfeszített Krisztus képe mutat meg nekünk. Krisztus követői-ként leborulunk Urunk előtt, mert ő – szemben a halál erőivel – az élet ura.

Hétfő (február 2.)

Az Úrra tekintek szüntelen. Zsolt 16,8a (Zsid 12,1–2; Lk 19,1–10; 1Móz 18,16–33) Ez a zsoldár Dávid biznyságtétele. A kommunikáció csodája. Dávid el tudja mondani, hogy honnan van testi-lelki biztonságérzete. Meg tudja osztani velünk, hogy minek örül a szíve. Korokon átívelően át tudja adni a hitét. Pedig a hitről beszélni nagy kihívás, és nem mindig sikerül. Dávid titka, hogy látja a láthatatlan Istent, amint kezében tartja a sorsát. Le sem tudja venni róla a tekintetét, és az ő hatása alatt szól. Nekünk is csak így érdemes megszólalnunk, amikor arra vállalkozunk, hogy hitet ébresszen biznyságtételünk szava.

Kedd (február 3.)

Az Úr lelke nyugszik rajta, a bölcsesség és értelem lelke, a tanács és erő lelke, az Úr ismeretének és félelmének lelke. Ézs 11,2 (Mt 3,16; Zsid 12,12–17; 1Móz 19,1–14) Ézsaiás olyan messiásról énekel, aki békét hoz a földre. Nehéz időkben egy bölcs és istenfelő királyi sarjról ír. Később szimbólummá nőtte ki magát ez a szó: Sarjadék, mely a szent nyelven így hangzik: Nezer. Amikor az erőszak teret hódít magának, akkor mindenki várja a Sarjadékot. A Názáreti eljövetelevel beteljesült az ígéret, eljött a Messiás, aki békét hoz a földre. A békéért imádkozók ma is úgy fejezik ki a szolidaritásukat üldözött szíriai keresztény testvéreikkel, hogy N betűvel jelölik meg magukat. N, mint a Názáreti, aki békét hoz a földre. Jövel, Urunk, Jézus!

Szerda (február 4.)

Jó szándékkal tekintek rájuk..., felépítem őket és nem döntöm romba, elplántálom és nem gyomlálom ki őket. Jer 24,6 (Róm 8,1; Mt 10,40–42; 1Móz 19,15–29) Élesen látom magam előtt az ifjú Jeremiást, ahogy tiltakozik az elhívás ellen, mondván, hogy még nagyon fiatal. De az Úr biztatja: Ne mondd, hogy fiatal vagy, hanem menj, ahová küldelek, és hirdesd, amit parancsolok! Ne félj tőlük, mert én veled leszek, és megmentelek! Jeremiás súlyos üzenetet képviselt: a rombolás és építés, a gyomlálás és a plántálás ígéit. Kimondhatta a felemelő ígéket is, mint például a fenti gyönyörű mondatot, de ki kellett mondania a bíráló szavakat is. Az egyháznak ma is van próféta-i szerepe a világban. Mi is próbálunk kitérni, mint Jeremiás. De minket is meggyőz majd az Úr bátorító szava.

Csütörtök (február 5.)

Ha tehát ti gonosz léteekre tudtok jó ajándékokat adni gyermekeiteknek, mennyivel inkább ad jót a ti mennyei Atyátok azoknak, akik kérnek tőle? Mt 7,11 (Zsolt 57,2a; 1Kor 3,1–3/4–8; 1Móz 21,1–21) Egy gyereknek sok minden megtetszik, de nem mindent kaphat meg. Ahogy nő, egyre nehezebb kitálnálni a szíve kívánságát. Milyen a jó ajándék? Nehéz eltalálni, de minél többet beszélgetünk vele, annál biztosabb a találat. Nemcsak azért, mert jobban megismeri a kívánságát a szülő, hanem azért is, mert a gyerek vágyai formálódnak a beszélgetésekben. – Isten is szeretne velünk többet beszélgetni. Ebben az imádságos kapcsolatban, mint a lélek kohójában, kiforrnak a jó kérések is. Megtanulunk arra vágyni, amit Isten elkészít számunkra. Az ő kezéből ajándékként fogadhatjuk el életünk alakulását.

Péntek (február 6.)

Tudom, Istenem, hogy te megvizsgálod a szíveket, és az őszinteségben leled gyönyörűségedet. 1Krón 29,17 (Mt 5,8; Jn 2,13–22; 1Móz 22,1–19) Az orvos kérdez, mi válaszolunk. A jó orvos nem aláz meg, nem olvassa a fejünkre a hibáinkat, hiszen elesett állapotunkban tudjuk mi jól, hogy mit rontottunk el. De van, amit nem tudunk elmondani az állapotunkról, hanem az orvosnak kell meg tudnia rólunk. A jó orvos megvizsgál. A jó orvos örül az őszinteségnek, mert az megnyitja a gyógyulás kapuját. A Christus Medicus, a gyógyító Krisztus képe *Luther Mártonnak* különösen is kedves volt, az úrvacsorát ezért nevezte a test és a lélek orvosságának.

Szombat (február 7.)

A Krisztus beszéde lakjék bennetek gazdagon úgy, hogy tanítsátok egymást teljes bölcsességgel. Kol 3,16 (Zsolt 19,9a; 1Kor 1,26–31; 1Móz 23,1–20) Vajon megváltozhat egy ember? Mondjuk megváltozhat valaki, aki okoskodó, kioktató...? Pál hisz a változásban. Aki Krisztusé lesz, annak – azt mondja – legyen más az élete irányultsága. Krisztus beszéde lakjék bennetek! Pál nem kijelent, hanem felszólít. Beszédmódja hasonlít a teremtés ígéihez: Legyen világosság! Növesszen a föld növényeket! A Krisztusé lett ember hasonlóképpen alakul át, mint a kietlen föld. Új teremtés lesz. Ahogyan az élővilág előállt az ő szavára, úgy jön létre az ő szavára bensőnkben az új élet. Krisztusban mindenki megváltozhat, még az okoskodókból is lehetnek bölcsek, és ez nagy csoda!

■ ROMÁNNÉ BOLBA MÁRTA

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu. **Előfizetés:** elfozizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu). **Főszerkesztő:** T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sando.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő:** Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** Walkó Ádám (adam.walko@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veg helyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.**

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdeteseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

